

ISSN 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir Sanat Dergisi



YIL: 43

SAYI: 511

TEMMUZ 2020

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi

(Ulusal Hakemli Dergi)

ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Âlim GERÇEL

Genel Yayın Müdürü

Ömer BÜYÜKBAŞ

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet BİLGEHAN

Genel Yayın Danışmanı

Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ

Halkla İlişkiler

Mehmet ÇAYIRDAĞ

Yaşar ELDEN

Düzenleyiciler

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN, Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ

Prof. Dr. Remzi KILIÇ, Öğrt. Gör. Mehmet BİLGEHAN

HAKEM HEYETİ

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Üniv.)

Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Hacı Bektaş Veli Üniv.)

Prof. Dr. Kemal GÖDE (Süleyman Demirel Üniv. Emekli)

Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Niğde Ömer Halisdemir Üniv.)

Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Erciyes Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Ege Üniv., TDK Bşk.)

Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Üniv. Emekli)

Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Ege Üniversitesi, Emekli)

Prof. Dr. Ali YAKICI (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)

(Not: Soyadlarına göre alfabe sırasıyla)

Yazışma Adresi

Erciyes Dergisi, P.K. 218, 38002 KAYSERİ
Telefon – Belgeç: 0 352 231 73 03

İdare Yeri

Sahabiye Mahallesi Muhtarlığı

Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8

38010 Kocasinan/KAYSERİ

Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com.tr

E-posta: bilgi@erciyesdergisi.com

alimgercel@gmail.com

İÇİNDEKİLER

SAYFA

*Suriye Hükümetlerinin Bayırbucağın
Yerleşim Bölgelerine Uyguladığı
Politikaları ve “Toplu Göçler”*

İsmet BOZOĞLAN.....1

Haber Yazarlığı Bağlamında Haber Yazısı

Mehmet Garip SİPER.....10

*Gönül Dilimizin Mimarını Ozantürk'ün “Öze
Çağrı Şiirindeki Kavramlar Ve Bağlıları” (5)*

Mehmet BİLGEHAN.....14

*Ahmet Remzî Akyürek'in Şiirlerinde İslâmî
Kaynaklı Sözler*

Sait ÖZER.....24

*Şamanizmde Bilginin Kaynağı Erk (Güç)
Hayvanları (2)*

Âlim GERÇEL.....27

Talas'ta Sonbahar

Nurettin DOĞAN.....36

Arapgir YÖRESİ SÖZ VARLIĞI

Dr. Fatih ÖZEK.....37

Dizgi:

Mehmet BİLGEHAN

www.erciyesdergisi.com.tr

İnternet Sayfasında Yayınlanmaktadır.

İndirme ücretsizdir.

Yazılarınızı

mebilgehan@gmail.com

YIL: 43 ★ SAYI: 511 ★ TEMMUZ, 2021

SURİYE HÜKÜMETLERİNİN BAYIRBUCAK YERLEŞİM BÖLGELERİNE UYGULADIĞI POLİTİKALARI VE "TOPLU GÖÇLER"

İsmet BOZOĞLAN



Bayır Bucak'ın Bir Mahallesi: Gebere



Hatay vilayeti, 1939'da Türkiye'ye ilhak etmesine rağmen hâlihazırda Suriye de bilhassa Hatay vilayeti ile Gaziantep vilayetinin Suriye'ye komşu olan bölgelerinde kesiksiz olarak yüzlerce Türk köyü Suriye tarafında kalmıştır. Bunlardan en önemli grubu Bayır-bucak Türkmenlerinin bulunduğu köyler teşkil etmektedir.

Bugün Lazkiye vilayetine bağlı olan Bayır-bucak bölgesi büyük çoğunlukla Türk köyleriyle meskündür. Yalnız Antakya'nın Yayladağ hududuna komşu olan **Kesep nahiyesi ile buna bağlı olan Çınarcık, İki-Oluk, Karaduran, Kabacık, Eskiören ve Düz –ağaç köylerinde sonradan buraya yerleştirilen Ermeni nüfusu bulunmaktadır.** Fakat bunlar toplam içinde önemli yer tutmamaktadır. Bu köyler isimlerinden de anlaşıldığı üzere, eski Türk köyleri olmalarına rağmen Fransız idaresi döneminde Ermenilerin adı geçen köylere yerleştirdikleri görülmektedir.

Yörede yaşayan Türkmenlerin iddialarına göre yoğun Türkmen nüfusunun yaşadığı bu bölge Türkiye-Suriye sınırı çizilirken Fransızlarla yapılan anlaşma gereği Türkiye sınırları içinde ancak Ermenilerin Fransız yetkililere verdikleri rüşvet sonucu

Türkiye sınırlarının dışında kalmıştır.

Hemen bu köyleri takiben güneye doğru sahil tarafından Bucak nahiyesi köyleri, içeri kısımda Bayır nahiyesi köyleri Uluçay'a (Nehr ül Kebir) kadar uzanır. Uluçay, Yayladağ yakınlarından çıkarak, Lazkiye yakınlarından Akdeniz'e dökülen, bu bölgenin mühim ırmaklarından biridir. Bucak nahiyesine bağlı Türkmen köyleri, Lazkiye'nin kuzeyinden denize dökülen Arap çayına (Nehr ül Arap) kadar devam etmektedir.



Geleneksel Türkmen Evi

Bucak bölgelerindeki Türk köyleri, Türkiye sınırına yakın Güvercinkaya Burnu ve Kara-Duman Dağı'nın sahil tarafından ve güneyinde yer alan Bodursu köyü ile başlar. Buna yakın olan himmetli ve Kızıllı köyleri iç tarafta ise Bohça –Ağız, Fakı-Hasan köyleri ile devam eder. Yine sahilde Alaca

Burnu tarafında Alaca, Karakol-Köyü, Gümüş-Hort yer alır.

Alaca bölgesinin güneyinde Akdeniz'e dökülen Kandil deresi ile Akdeniz sahil arasındaki Köyler "İsa-Begli" adı ile anılır.



Bayır'da Kur'an Okuyan Bir Nine

Bu köyler şunlardır: İsa-Begli, Karamustafa, Büyükpınar, Çiçekliyaz, Sazak, Bozoğlan, Ağdaş, Zeytuncuk, Kaynarca, Karakoca, Kızanlı, Turunç, Kırcaali, Kığır ve Damat köyü, adı geçen köylerde İsa-begli adını alan Türkmen teşekkülünün yerleşme sahalarıdır. Kandil deresi ile daha güneydeki Arap Çay'a kadar uzanan sahada sahile yakın eski Kulluk Dik Ağ, Çapıtlı, Sulayıp ve Burç(Burç-ı İslam) köyleri bu bölgenin kalan en son Türkmen köyleridir. Saray köyün kuzeyinde yer alan Bucak Köyleri: Gergil, Karabucak, Şeh-Veli, Kantara, Mıllıklı, Kisecik, Çardaklı, Yumurcak, Gökdağ, Müllik Kepir, Kulplu-Seki, Karamanlı, Külahlı, Halitli, Çankaralı, Çalkamalı, Filikli, Kerengül, Karaca Türkmenli köyleridir. Saray Köyün batısında Çamurlu, Camuz, baskın, Kıraç, Parmaksız, İskenderli, Zimzif, ve Bostancı köyleri bulunur. Yine Saray köyün güneyindeki köyler: Meydancık, Avanlılık, Acramlı, Bel-Veren, Çukurveren, Zehre-Veren, Kandilcik, Hamam, Beyti-Nasir, Kara-Cüçük, Molla, Mahmutlu, Kızılcura, Yanlıçam, Mülek, Büyük Kızılcurar, Yasancık, Kır-Esat, Deli köy, Küçük Kırca Ali, Kastel ve Seğırt Ali köyleridir. Bucak nahiyesinin güneyindeki Behlülüye nahiyesine bağlı Hırbet Türk, Hirtes Türk köyleri yine bu köylerin devamı durumundadır. Saray-Köyün batısında ise Şeren,

Elmalı, Ayvanlı, Muran ve Emlik köyleri yer alır.



Bucak nahiyesinin doğusunda Bayır nahiyesi yer alır. Bayır nahiyesindeki Türkmen köyleri, Uluçay hudutlarına kadar uzanır. Bu nahiyenin merkezi **Gebellidir**. Gebelli'nin kuzeyinde Türk hududuna kadar uzanan köyler Türkiye tarafındaki Yayladağ kazasının köylerinin devamıdır.

Bu köyler sırasıyla: **Kara Kise, Moruklu, Kepir, Salmur, Kara-Pınar, Salur, Yamadı, Zeytuncuk, Dağdağan,, Dere-Yurt, Ablaklı, Dervişli, Çukurcak, Kulcuk, Kapaklı, Nisibin, Çanacık, Cuvalık, Kaya, Hıdan, Saldıran, Karaca Ağız, Kara Ahmet, İsa Pınar, Ilıcak, Aşağı Karamanlı, Yukarı Karamanlı ve Kör Ali köyleridir**. Gebelli'nin doğusunda bulunan ve Uluçay'a doğru uzanan köyler ise sırasıyla; **Kara Ağıl, kuruca, başaran, Züveyli, Hanköy, Kazancık, Mağara, Deberli, Ağaca Bayır, Keles, Şeren, Aynül Hamam, Şabvuran köyleridir**.

Gebelli'nin güneyindeki köyler ise: **Mağara, Der, Gündeşli, Kapaklı, Hanbektaş, Hıbıtlı, Kasap**, köylerinin batısında kuzeyinde Kızıldağdan çıkarak kuzey güney istikametinde akıp, güneyde Uluçay'a katılan Kızılçay, Bayır-Bucak nahiyelerini ikiye ayırır.

Bucak bölgesi daha ziyade ovalık ve düzlükleri, Bayır bölgesi ise ismine uygun olarak yüksek tepeleri ve yaylaları ihtiva eder. İsimlerinden de anlaşılacağı üzere bu bölge tamamen Türkmen nüfusla meskündür.

Bayır ve Bucaklı Türkmenlerden vilayet merkezi olan Lazkiye şehrine yerleşenlerde vardır. 2012

den önce 100 bine yaklaşan Lazkiye şehri Cimnen mahallesinde 100 bin kadar ve genelde 150.000 Bayır-Bucaklı Türk yaşamaktaydı.

Bayır-bucak Türkleri, Suriye’de okulları, yayın organları, dernekleri olmayan ve azınlık durumunda idiler. Hüsnü Zaim haricindeki dönemlerde Suriye Hükümetleri anti-Türk propagandası uygulamışlardır.

Hatay’ın Türkiye’ye katılmasının ardından Türkler üzerinde planlı bir Araplaştırma politikası uygulanmaya başlanmıştır.

Türkiye’ye gitmek isteyen Türklere pasaport verilmemiş, gizli hareket edenlerin malları gasp edilmiş ve vatandaşlıktan çıkarılmıştır. Araplara aşılana Türk düşmanlığı nedeniyle, Türkmenler Arap çoğunluğu arasında hayatlarını sürdürebilmek amacıyla baskı altında, asıllarını gizlemek zorunda kalmışlardır.

Suriye Hükümetinin Türkmenlere karşı devamlı suretle uyguladığı Araplaştırma politikası ve bu yolda zaman içinde değişik ölçüde olmak üzere, iktisadi, kültürel ve idari baskılar uygulanmıştır.

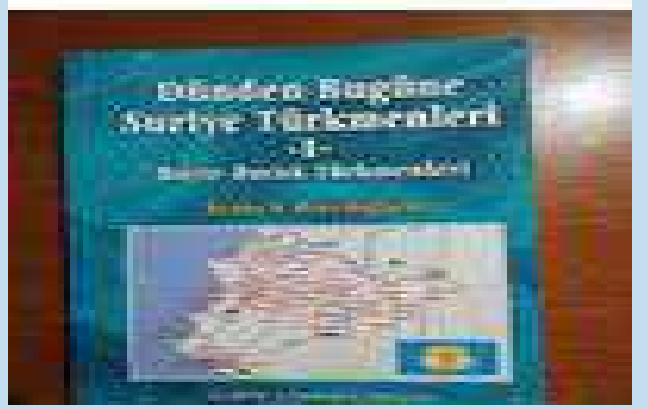
Günlük hayatın Arapça oluşu, Türk okullarının bulunmayışı, Türk gazete ve dergilerinin Suriye’ye sokulmaması, Türk radyolarının yakın yıllara kadar Suriye’den dinlenememesi, spor ve kültürel ilişkilerin olmaması gibi hususlar, Türkmenlerin bir kısmını Araplaşmaya zorlayan sebepler olarak gösterilebilir.

Suriye’de Türkmenlerin en tabii hakkı olan seçme ve seçilme hakları çeşitli bahanelerle kısıtlanmıştır. Lazkiye şehrinde başlayarak Bucak-Bayır, Behlülüye ve Kesep nahiyesine kadar olan bölgede Türkçe olan isimlerine yavaş yavaş Arapça karşılık verilmiştir.

Suriye yönetimi bunların ardından, çıkarttığı bir yasa ile ülkede yaşayan bütün Türk asıllılarının soyadlarının değiştirilmesi zorunlu hale getirilmiştir. Suriye’nin yeni soyadı yasasına göre; Türkmenler, bundan böyle baba veya dedelerinin isimlerini soyadı olarak kullanmak zorundadırlar.

Bütün bu uygulama ve gelişmelere bakarak Suri-

ye ve dolayısı ile Bayır-Bucak Türklerinin huzurlu olmadıklarını, ekonomik kültür ve psikolojik yönlerden rahatsızlık hissederdiler.



Bütün bu olumsuzluklara ve hiçbir uluslararası güvencelerinin olmamasına karşılık bölge Türkleri kendi milli benliklerini korumaya çalışmakta idiler.

1946 Yılında Türkiye’ye İltica Eden Bayır-Bucaklılar:

Suriye’de devamlı değişen idarelere karşı direnç gösteren, bayır-Bucaklılardan yüze gelen, artık tanınan sakinlerine yaşama hakkı kalmamıştır. Tek çare vatan bildikleri Türkiye’ye göç etmekte bulmuşlardır.

Toplu göç eden aileler Hatay ‘ın Kırıkhan İlçesine gelerek bugünkü Yeni Mahalleye yerleşmişlerdir.

Devlet yani o günün hükümeti bu ailelere Kırıkhan’ın Muratpaşa köyü mevkiinde Gölbaşı Köyünün sınırında yeni açılan topraklarda 40’ar dönüm tarla vererek iskân etmişlerdir.

Buraya iskân olan aile reislerinin yaptığım alan çalışmaları sonucunda edindiğim, tespit ettiğim aile reislerinin isim listesi:

- 1-Hüseyin Mılık,
- 2- Mahmut Güllü (Bozoğlan)
- 3- Halil Mıktet(Türk),
- 4- Cemil (),
- 5-Benli (),
- 6- Hanifi Çardak,
- 7- Uzun Ahmet
- 8- Emin Yakıcı,
- 9- Kör Ahmet Kurtulmuş,

- 10-Kazim (),
11- Fettah Çifçi,
12-Nedim Çıldır,
13-Kamil Tosun...

Bu aileler iskân edilmiş tarla verilmiş ailelerdir. Bunun dışında aynı dönem, gelip te tarla alamayan, iskân edilmeyen aileler de vardır.

Bu aileler yine Kırıkhan da yerleşmişlerdir. Ama Kırıkhan'ın Kurtuluş Mahallesi'ne yerleşmişlerdir. Burada yerleşen ailelerden;

- 1-Sabri Dalli,
- 2- Mehmet Elektrik,
- 3- Veli Ballar,
- 4-Ahmet Bucaklı,
- 5- Ahmet Morca,

1946 yılında Suriye'deki baskılar ve nema zalim uygulamalar sonucunda gelmişlerdi. Hatay İli Kırıkhan İlçesi Gündüz ve Kurtuluş Mahallelerine de yerleşmişlerdi. Devlet Muratpaşa Köyü sınırları içinde bulunan hazine yerlerini aile başına kırkar dönüm arazi de vermişti.



Buğday Döğülen Soku

Ancak zaman içinde aileler büyüdü. Aile reisleri rahmetlik oldular. Araziler miras yolu ile bölündü.

Kısaca tarlalar, yerel isimle (Çaplar) birer birer satıldı. Oysaki bu devletin verdiği Çaplar için aile reisleri çaplarını daha önce kiralayıp ekip biçen yörenin sakinleriyle kıyasıya kavgalar, tehditler yaşamışlardır.

İnanılmaz yıldırma olayları yaşamışlardır. Ektikleri buğdayları hayvanlara, sürülere yadılmaktan tutunda ekilip yetişmiş pamuğu toplamak, ekilen darıları kesmek, toplamak, tarlasına yalnız gelenleri değneklerle üzerlerine yürüyerek kovalamak gibi olaylara maruz kalmışlardır. Kolay olmadı devlete

rağmen o topraklarda tutunmak.

Ama çocukları, bu arazileri sattılar. Satmak durumunda kaldılar.

Bu ailelerden ancak bir iki ailenin devamı olan üçüncü kuşaktan torunlar şehirde yaşamaktadırlar. Diğerleri İstanbul gibi, Antalya ve İzmir gibi büyük şehirlere göç ettiler.

Oysaki bu ailelerin ikinci kuşağından Mehmet Çıldır (Kafkasyalı), Sefer Çardak Belediye encümen üyeliğine seçilmişlerdir. Zeydan Mılık, Mehmet Kafkasyalı Kırıkhan'da uzun yıllar şoförler dernek başkanlığı yapmışlardır.



Belediye başkan adaylığına aday olan Mehmet Işık, Kazım'ın oğlu Kemal Çalışkan azımsanmayacak oy almışlardır. Yine Kırıkhan'ın CHP sinden Belediye Başkan adayı olan Mustafa Ülgü seçilememesine rağmen kendilerinde güç kabul ederek aday olma cesareti göstermişlerdir.



Kırıkhan gibi yerde bu denli sosyal olabilmelerine rağmen Aşkar Çıldır'ın yazın dondurma dükkânı, kışın çorba, kurufasulye, pilav yapan dükkân açmış, Mehmet Şırkı pasta tatlıcı dükkânı açarak esnaflığa da başlamalarına rağmen rahmetlik olduktan sonra bu yerler kapanmıştır. Yine Mehmet

İşiklî elektrik dükkânı açmış esnaflar arasında sayılı bir yer sahibi olmuş. Kendisi rahmetlik olunca oğlu mesleğe devam etmiştir.

1946 yılında gelenlerden sadece Fettah Çiftçi küçük bir tekel bayii açabilmiş. Daha sonra da kahvehane çalıştırmıştır.

Görüldüğü gibi az sayıdaki esnaflık yapan 1946 Bayır-Bucak'tan gelenler yine de tutunamamışlar. Dağılarak kaybolmuşlardır. Şu anda kurmuş oldukları evlerde gelen ailelerin torunları değil başka, yabancı aileler oturmaktadır.



1952 Yılında Gelen Bayır-Bucaklılar

Suriye yönetiminin baskıları gün geçtikçe artıyor dayanılmaz hal alıyordu. Haksızlıklara göğüs geren bu toprağa bağlı insanların geleceği olan evlatlarının eğitim konusu yüreklerini yakıyordu.

Her şeye, Uluslararası yapılan anlaşmalar gelişmeler sonucunda yerli halkın akla gelmeyecek tavır ve davranışlarını sineye çekebiliyorlardı ama çocuklarının okuma özgürlüklerinin ellerinden alınmasına dayanamıyorlardı.

Bu üzgün halleri içinde birde İsrail'in Golan tepelerine saldırma sonucunda, dar olan toprakları iyice daralmış, can güvenlikleri zora girmişti. Ya Lazkiye'ye göç edip kaybolacaklar ya da Türkiye'ye göçmek zorunda kalmışlardı.

Tam bu esnada Türkiye Cumhuriyeti Devleti Bakanlar Kurulunda " Bayır- Bucaklıların isteyenlerinin mülteci olarak sınırları açarak göç etmeleri " için karar aldı. Bunun üzerine Bayır-Bucaklı aileler toplu olarak Türkiye'ye göç ettiler. Göç eden bu ai-

leler Hatay- Kırıkhan İlçesi Karadurmuşlu Köyüne yerleştirdiler...

O günleri Mehmet Çelik'in anlattıkları:

Amik ovasında kendilerine kişi başı 4'er dönüm arazi vererek iskân etmiş olundular. Köyde kerpiçten kendilerine ev yaptırılan aileler:



- 1- Abdülislam Bucaklı,
- 2- Selim Karakayış,
- 3- Mehmet Harputlu(Karnıbüyük-Muhtar),
- 4- Mehmet Okur (Kulağikesik),
- 5- Mustafa Ahraz,
- 6- Mehmet Akça,
- 7- Hasan Baldır,
- 8- Hüseyin Baldır,
- 9- Nedim Doğan.
- 10- Hasan Bozoğlan (Karahmet),
- 11- Mehmet Bozoğlan (Çolak),
- 12- Mehmet Yüksel,
- 13- Cemil Köşker (Yılmaz),
- 14- Halil Ayvaz,
- 15- Hüseyin Hayta,
- 16- Hasan Toprak,
- 17- Sefer Arap,
- 18- Mehmet Yıldırım (Razzuk),
- 19- Hüseyin Yurtsever (Karafadıl),
- 20- Ökkeş Çalışkan,
- 21- Fahri Çağlar,
- 22- Ali Şahin,
- 23- Mehmet Şahin (Derviş),
- 24- Mehmet Cömert,
- 25- Ali Cömert,
- 26- Mehmet Köşker (Kekilli),
- 27- Mustafa Culha (Kurt),
- 28- Celal Biçen,

- 29- Nedim Biçen,
 30- Abdülğani Harputlu,
 31- Mustafa Kahya, 32- Mustafa Şırkı,
 33- Mehmet Bölükbaşı,
 34- Ali Güler (Hafız),
 35- Reşit Fakı (Uzun Reşit),
 36- Ahmet Şair,
 37- Kadir Morca,
 38- Vahap Züvekli,
 39- Mıstık Biçen (Razzuk),
 40- Recep Öztürk,
 41- Ahmet Biçen,
 42- Mustafa Gergür,
 43- Ahmet Gergür(Gürgür),
 44- Ali Gergür,
 45- Mehmet Dib (Dibo),
 46- Ahmet İbiş,
 47- Mehmet Çetiner (Çoban),
 48- Ali Yakıcı (Şerif),
 49- Kazım Karamıstık,
 50- Mehmet Köşker,
 51- Mustafa Üçgül,
 52- Cemal Derviş,
 53- Şevket Mılık,
 54- Mehmet Çelik,
 55- Hanıfı Çamurlu,
 56- Sait Yakıcı,
 57- Mehmet Bozoğlan(Hoca),
 58- Hacı Garip Bozoğlan,
 59- Yasin Özbayır,
 60- İbrahim Özbayır,
 61- Yusuf Yercili,
 62- Mehmet Gül (Güloğlan),
 63- Hüseyin Bölükbaşı,
 64- Cemal Ekiyor,
 65- İbrahim Yalçın (Karamıstık),
 66- Mehmet Türk,
 67- Hüseyin Şırkı,
 68- Mehmet Köse,
 69- Ahmet Şahin,
 70- Molla Ali Yıldırım,
 71- Ahmet Bozoğlan

1968 Yılında Göç Edenler

Adnan Güler (Karocu Adnan) 1968 yılında

Kırıkhan'a gelen ailelerden 14.03.2017 Tarihli sohbetinden.



“Beş aile olarak geldik. Orada eşeğimiz, ineğimiz bağlı kaldı. Satamadığımız gibi, biz gidiyoruz. Hayvanlara bakında diyemedik. Desek rejimin haberi olur bize karşı zalimce davranışlarıyla en azından buaraya gelmemizi engellerdi. Uzun zaman gelemezdik.

Geleceğimiz gün beş aile çocuklarımızla hazırladığımız eşyalarımızla birlikta bir arabaya binip geldik. Kesep yakınındaki yolda durduk. Eşyalarımızı orada bırakıp Jandarma karakoluna gittik. Jandarma eşyalarımızın getirilmesi için adam görevlendirdi. Geri dönüp eşyalarımızı aldık. Kayıtlarımızı yaptılar. Biz ailemizle birlikta Kırıkhan'a geldik.



Geldiğimiz günden itibaren çalışmaya başladık. Ekmeğimizin parasının peşine düştük. Devlet bize hiç yardım etmedi. Para yardımı veya gıda yardımı alamadık.

Bir sıkıntı yoktu. İsrail-Suriye savaşı çıktı. Uçaklar köylerimizin yakınından uçuşlar yapmaya başladı. Bu zamanda Türkmen köylerine 1'er tane muhtarlığa silah dağıttılar. Ancak alevi köylerinde her eli silah tutana silah verdiler.



Zafer İşareti Yapan Yavru Türkmenler

İşte genel olarak o zaman Türkiye'ye gelen Bayır-Bucaklılar bu durumdan çok etkilenip evini yerini bırakıp geldiler.

Tabi buraya gelmeyi Türkiye'nin kapıları açması, her zaman Türkiye sevgisinin kalbinde gönlünde olması da çok etkiledi.



Suriye Olaylarının Yeni Şehitleri

Aslında kapılar, Golan Türkmenleri için açılmıştı. Ancak Golan Türkmenleri son anda ne oldu bilemiyoruz. Şam'a gittiler.

Burada çok zorluklar çekileceğini, biliyorduk. Çünkü bizden önce gelenlerin durumu ortada idi ama yine de çocuklarımızı okutmak için ve Türkiye sevgisi bizleri buraya getirdi.

Türkiye'nin bizlere yardım etmiyerek, nüfus cüzdanı vermeyerek bizlerin çok mağdur olmalarını zor hayat yaşamalarını, bir devlet politikası olarak

kabullendik. Gerçektende şayet devlet bu gelenlere hemen yardım etse, vatandaş etse, iskan yapıp tarla verse, Bayır-Bucak'ta kimse kalmazdı.

Ancak bu uygulama ilede bizler mağdur olduk. Haksızlıklara uğradık. Biz dışımızdan tırnağımızdan artırdığımız para ile, birazını da borçlanarak aldığımız evimizin tapusunu daha önce gelip vatandaş olan bir yakınımızın üzerine yaptırdık. O da bu üzerine yaptırdığımız evi başkasına sattı. Biz kendi evimizi ikinci defa yeniden satın almak zorunda kaldık.



Olaylarda Tahrib Edilen Bir Türkmen Evi

Bunun gibi kötü örnekler yaşanınca o dönem gelenler bir şey sahibi olamadılar. Çocuklarını Suriye'de okutamıyorlardı burada da okutamadılar. Gündelikçi, ağır inşaat işçiliği ile eriyip gittiler.

300-325 aile kadar gelmişti o tarihte. Bu duruma ve şartlara dayanamayan bir çok aile geri gitmek zorunda kaldı. Gittiler de. 50 aile geri gitti. Tutunamadılar bu zor şartlarda hayata. Kalanlar da dağıldı. Bir kısmı Bursa'ya bir kısmı Konya'ya ve diğer illere gitmek zorunda kaldı. Çünkü sınır illerinde kalanlara vatandaşlık için müracaatlarını kabul etmediler.

Anadolunun iç taraflarında, yani sınır olmayan illerde oturursan vatandaş olma hakkı verdiler. Onlarda gittiler. Kayboldular. Zaten hep kaybolmuşlardı. 1935 yılından bu yana Türkiye'ye zaman zaman ferdi veya toplu göç edenler hep kayboldular. Yok oldular. Nerede yaşıyorlar kimse bilmez. Çocukları ne yapıyor, nasıl bir hayat yaşıyorlar, kimse bilmez. Yazık oldu o asil saf temiz Bayır-Bucaklı nesile. Yazık oldu...

Her yenilenen nesil bir bakıyoruz bir Türkiye'ye göç rüzgarı esiyor geliyorlar ve yoklar. Bazen bu göç Suriye'nin büyük şehirlerine gidiş ve Araplaşarak yok oluş şeklinde tecelli ediyor. Derken kaybolma kaçınılmaz oldu. Belki de Türkiye sınırları zaman zaman açarak bu asil insanların Araplaşmasının önünü kesmiştir.



Bayır-bucaklıların buldukları , yaşadıkları topraklar dar topraklar. Yaşamaları için yeteri kadar gelir sağlanamıyor.

Gerçi çalışkanlar ama ne yaparlarsa yapsınlar yetmiyor. Onun için sanki bu köyler bir havuz doldur boşalt için hazırlanıyor. Devamlı yer değişiyor.

Ancak şunu söylemek istiyorum: son zamanlarda, köylerimize de küçükte olsa el sanatları, turizm ağırlıklı yatırımlar, yollar girdi de biraz gelişmeye başlamıştı.

Tabi bu gidişatta insanların zaman içinde kendi köyünde benliğini yitirmesine ve bir başka çeşit için için erimesine Türklüğünün, inancının, kültürünün yozlaşp yok olmalarına zemin hazırlanıyordu.

Ben son olayları bu pencereden değerlendirerek, kendideğerlerimizin yok olmaması için yeni bir fırsat yaratıldığını söylemek isterim. Ancak bu fırsatı iyi değerlendirmek lazım.

Bu insanlara uygulanan devletin politikaları Suriye'den gelen sığınmacıların tamamına uygulanan politikaları uygulamakla istenilen sonucu ala-

mazsınız.

Köylerimizde okul vardı. Bizim köy 3-5 bin nüfuslu köydü. Ama okulumuz iki derslikli idi. 1,2,3, bir sınıfta 4, 5 ,6. Sınıflar bir sınıfta okurdu. Bu sınıflarda sabahleyin gelenler, öğleden sonra gelenler okurdu. Sınıf mevcutları 150-160 tan aşığı olmazdı.

Lazkiye'den kalkan otobüs bu köylere öğretmenleri bırakır, son köye geldiğinde otobüs geri dönerken bıraktığı öğretmenleri geri toplayıp götürürdü. Yani bir iki saatlik dersle eğitimleri olurdu. Bu zayıf eğitimin sonunda arapça ağırlıklı sınavlarla Liselerde, üniversitelerde tutunmak hatta okumak mümkün değildi.

Hemen Türkmen köylerinin 3-5 Km. ilerisinde 300-500 nüfuslu alevi köylerinde Lise vardı.

Okumak isteyenler oraya yayan yapıldak gitmek zorunda kalıyordu. İşte çocuğunu okutmak dar olan bu toprakları seyretmek için Lazkiye'ye Cisir Şuura göç ederek orada inşaatlarda çalışıyorlar, Orada Arap kızları ile özellikle evlenerek arapça olarak çocuklarını yetiştirerek okutmaya çalışıyorlardı.



Lazkiye'nin Cimlen Harası (Mahallesinde) 100 bine ulaşmıştı Türkmen sayısı buda gösteriyorki sadece Suriye'nin eğitim politikası Türkmenlerin un gibi üğütülmesine yetiyordu.

Bunun gibi mahkemelere düştüğün zaman kanunlar alevilerden yana işliyordu. Onların karşısında davaya çıksan haklı olduğun halde haksız olarak davanın sonuçlanmasını önlemek mümkün

olmuyordu. Tabii bu olaylar, Bayır-Bucaklıların Türkiye özlemini gönüllerinden hiç eksik etmiyor, devamlı artırıyor.

Bayır-Bucaklılar, uysal, hemen şartlara enterge olabilen, dürüst çalışkan, inançlı, geleneklerine bağlı, kültürlerini yaşayan, koruyan değer veren insanlardır. Bu değerlerini, korumak ancak devletin veya üst akılın, yönlendirmesi ile olur. Yoksa kendileri, bir atılm yaparak birşeyler yapamazlar.

Daima işin olumsuz yanını değerlendiklerinden, zamanla şartları daha da bozulur. Bu durumu iyi görüp iyi değerlendirmek lazım.

Bu insanlar, nasıl korunacaksa hemen bir an önce karar alıp, uygulamaya, hayata geçirmek lazım. Aksi halde bu insanlarda, kendi köylerinden umutlarını kaybettikleri an, bunlarde kendilerinden öncekilerin dururmu gibi kaybolur, dağılırlar.

İnanın köylerimizde boşaldı, artık havuz yok. Havuza giren yok olduğu için neslin sonu , Bayır-bucaklıının nesli kurur.

Ben, bunu özellikle söylemek istiyorum. Yetkililer benden elbette daha iyi bilirler ama, yaşadığımız örnekler var.

Herşeye rağmen, seçimlede olsun, veya birlik olarak verilecek kararlarda, tam birlik içinde durmayı devamlı başarmışlardır.

İşte bu özelliklerinin nedenini çözemeyen, bu birlik ve milli duruşlarından rahatsız olan Suriye'nin rejimi uygulamalarını devamlı ve ağırlaştırarak uygulamaya devam ediyordu.

Her ağırlaştırılan taraflı uygulama da onların gönüllerinde Türkiye sevgisini tazelemeye yetiyordu.

1967 yılında gelen ve buralarda oturan sayabildiğim bazı ailelerin isimlerini saymak gerekirse bunlar;

- 1-Bekir Kefi,
- 2-Mehmet Yunus,
- 3- Ali Güler,
- 4- Mehmet Yercili,
- 5- Ethem Yetim,
- 6- Sefer Türkmen,
- 7- Halef Türkoğlu,
- 8- Hanifi Saraylı,
- 9- Hüseyin Yunus,
- 10- Zeydan Deli,

- 11- Mustafa Mılık,
- 12- Mehmet Akça,
- 13- Mehmet Harputlu,
- 14- Süleyman Muhammet,
- 15- Hüseyin Şırkı,
- 16- Sefer Arap,
- 17- Bekir Müftüoğlu,
- 18- Ali Cömert,
- 19-Mehmet Cömert.
- 20- Ahmet Halef,
- 21- Dibo Dip Kümpel gibi.

Bu saydıkların aile reisleridir. Bu isimlerin çoğu rahmetlik olmuştur. Artık ikinci nesil aile reisi olarak yeniden ev kurup aile olmuşlardır. Hatta 3. Nesil yetişmiştir.

Saydığım ailelerin bir kısmı başka vilayetlerde bulunmaktadır. Dediğim gibi Konya, Bursa, Antakya, İskenderun gibi hatta Dört Yol, Payas gibi yerlerde oturup çeşitli işlerde meşgul olmaktadır.”

2012 yılında mecburi olarak Türkiye'ye göç eden Bayır-Bucaklılar halen Yayladağı, Osmaniye, Kahramanmaraş ve İslahiye kamplarında yaşamaktadırlar.

1936 yılından itibaren, bir yandan da çeşitli şekillerde Türkiye'ye gizli kaçak gelerek TÖMER den ders alarak yabancılar uyruklular sınavına girerek Türkiye de okumaya başladılar.

2010 a kadar gelen okuyan öğrenci sayısı 673 olduğu bilinmektedir.(Bozoğlan, 2018: s. 60, 253-255). Burada gelip okuyan öğrenciler, Suriye Hükümetinin geri gidenlere iş vermeyişi, 4 yıl gibi uzun süre askerlik ve gözetim altında bırakılma gibi uygulamalara dayanamayan gençler kolay yolu tutarak Türk kızları ile evlenip Türkiye'de kalmışlardır.

Türkiye'nin her ilinde dağılmış yerleşmişlerdir. 2012 yılında gelenlerin bir kısmı da halen evlatlarının yanında yaşamaktadırlar.

Kaynak:

BOZOĞLAN, İsmet, (2018). Düünden Bugüne Suriye Türkmenleri -1-. Bayır- Bucak Türkmenleri. Ankara: Suriye Türkmen Meclisi kültür Yayınları 1. Baskı.



Giriş

Bir haber yazarı, gazeteci öncelikle mesleğine ve mesleği hakkında bilgilere önem vermelidir.

Bir haber yazarı, bir gazeteci olarak “Haber Yazarlığı Bağlamında Haber Yazısı” başlıklı yazımıza; haber yazarlığına, gazeteciliğe ve gazetecilik alanında beceri kazanmak için çalışmaya önem vermemiz gerektiği inancının bir ürünü olması amacıyla başladık.

Haber yazarlığı, gazetecilik mesleği demokrasinin odağında yer alır ve demokrasinin gelişmesine hizmet eder. Ayrıca haber yazarlığı, gazetecilik geniş bir disiplin olan iletişim araştırmaları ve medya çalışmaları içinde en hızlı büyüyen alanlardan biridir.

Gazete aynı zamanda sosyal, kültürel ve politik kurumlardan biridir. Bildiğiniz gibi, gazetecilik “insanlar kendileri hakkındaki bilgileri başkalarıyla paylaşma ihtiyacını fark ettiğinden beri” var olmuştur (Zelizer, 2004, s. 2).

Gazetelerde haber amaçlı yazılan yaşam hikâyeleri, haberler dünyayı, kendimizi ve birbirimizi görme biçimimizi şekillendirmekte, ortak gerçeklerimizi

inşa etmektedir.

Haber yazarı yazdıkları haberler vasıtasıyla bizi birbirimizi bağlayan önemli bir toplumsal bağdır. Ulusal ve yerel basında birlikte okuduğumuz büyük ve küçük güncel olaylarla ilgili hayat hikâyeleri toplumun fertlerini yerel ve millî etkileriyle birbirine bağlama gücüne sahiptir.

Haber yazarlarının yazdığı haberleri vasıtasıyla okuduğumuz haberler bize aynı sevinci, acıyı, heyecanı yaşatır ve aynı umutlara bağlar...

Haber bizi ortak duygularla birbirimize bağlar. Bireyler günlük olayları ve köşe yazılarında tartışılan bilgileri bizlerle paylaşarak demokrat ve entelektüel bir toplum oluşmasında önemli rol üstlenir.

Haber yazıları, köşe yazıları ve bilgi içeren yazılar bizi ortak okuyucular haline getirerek birbirimize bağlar.

Gazete metinleri aracılığıyla kendimizi yerel, ulusal ve giderek artan küresel bağlamda özneler olarak anlamaya ve yapılandırmaya başlarız. Gazetelerde haber yazıları, bizlere yerel, ulusal ve küresel anlamda bilgiler verirler. Gazetecilik demokrat ve entelektüel vatandaşlar olarak kimliklerimizi şekillendirmede kilit bir rol oynar.

Bireyler arasında ortak bir öz-yönetim sağlar. Haber yazıları; devlet, bürokrat, hükümet ve aile içinden paylaştığımız haberlerle birbirimizle konuşmamızı ve müzakere etmemizi sağlar. Haber yazıları, hayatın içinden türlü insanlarla bir bakanla, bürokratla, hatta cumhurbaşkanı ile konuşmamızı, müzakere etmemizi sağlar. Haber hikâyeleri asgari müşterekle birleşmemizi, düşünce ve eylem birliğimizi sağlar... Haber yazıları bireyler arasında ortak kültürel, siyasi eylemi de mümkün kılar.” (Park, 1940, s. 678).

Haber yazıları, bizde kolektif bir hafıza deposu oluşturarak içinde bulunduğumuz ve yaşadığımız tarihi hafızaya yazar.

Haber yazısı, toplumda dilse, fikir ve düşüncede birliği sağlar ve olaylar karşısında ortak tavır alma bilinci, geliştirerek toplumsal çatışmaları azaltır. Haber yazıları, çağdaş ve millî kültürün gelişmesinde ve bu kültürün paylaşılmasında da önemli rol üstlenir. Haber yazısı ulusal düzeyde kullandığımız kültür dilimizdir bizi aynı zamanda bir iletişim aracı olarak iletişim disiplini içinde sağlıklı iletişim kurmamızı sağlar.

Acaba, basit bir haber yazmanın bir formülü var mı?

Boyle bir formül ortaya konabilir mi?

Nasıl oluyor da bir şey haber değeri taşıyor?

Bazı şeylerin neden haber değeri yok?

Evet, bu soruların cevabı aslında doğrudan doğruya “haber nedir?” sorusunun cevabını verir ve haberi tanımlamamıza yardımcı olur.

Bu sorular üzerinde öncelikle yoğunlaşmak gerek.

Haberin ne olduğuna dair tanımla birlikte habercilik konusunun kapsamına giren diğer kavramlarla beraber haber yazarlığının ya da gazeteciliğin ne olduğu ve haber yazarlığının ya da gazeteciliğin temel teknikleri dediğimizde ne anlamamız gerektiği üzerinde durmak da çok önemli.

Aynı zamanda haber yazarlığı, yani gazetecilik üzerinde kazanmamız gereken temel becerilere de odaklanmak gerekir. Bir haberin ne olduğunu basit terimlerle açıklamak, bir haber hikâyesinin

yapılandırılması ve yazılması sürecinde hangi adımları atmamız gerektiğini konusuna adım adım yönelmek çok önemli.

Gazetecilik alanında var olan haber yazma stilleri, yazdıklarınızı doğru şekilde sunma yolları ve becerisi önemli alt başlıklar olabilir.

Gazetecilik ve haber yazma konusu üzerine yazılmış ve odaklanmış kaynak eserleri, makaleleri ve bazı faydalı kitapları ve diğer kaynakları paylaşmak da haber yazarlığının bilinmezlerini keşfetmek açısından çok önemli.

Ayrıca, haber yazarlığı kapsamında yaptığımız röportaj ve konuşmaları haber yapma gibi temel habercilik becerilerini kazanmak önemli ve bu konuda ayrıca beceri kazanmak için uygulama yapmak da haber yazarlığı ve becerisi kazanmak açısından çok önemli gelişmeler olacaktır.

Bu nedenle sizler de bu satırları okurken bir haber hikâyesini adım adım tanımaya çalışmalı ve örnekler üzerine odaklanmalı ve sonrasında basit ve anlaşılır bir tarzda kendi haber hikâyelerinizi yazmalısınız.

Habercilik konusunda beceri kazanmanın, hatta öğrenmenin en iyi yolu pratik yapmaktır. Haber hikâyeleri yazmak için her aşamada her fırsatı ve zamanı değerlendirmelisiniz. İnsan becerisi egzersiz ve pratik yapmakla, bol okumak ve yazmakla gelişir ve bu beceri bir jilet gibi zamanla keskinleşir.

Elbette, bu konuda bir beceri düzeyine ulaşmanız için yapmanız gereken en önemli şeyin yazmak olduğunu belirtmeliyiz. Evet, lütfen yazın, yazın ve tekrar yazın, durmadan yazın.

Bu yazımızda:

Öncelikle “haber nedir?” sorusu üzerine odaklandırmakta yarar var.

Haber insan hayatına dair yine insanların meraklarını gidermek amacını taşır. Haberin ne olduğunu doğru biçimde anlamak için “hayat nedir?” sorusunu doğru bir biçimde algılamak ve tanımlamak zorundayız:

Hayat, insanların yaşadığı şekilsiz bir olaylar kargaşasıdır.

Haber, hayat hikâyelerini kronolojik bir sıraya

koyan, yaşanmış olan kaosu yapılandıran bir hikâyedir. Haber, hem güncel hem de insanları ilgilendiren ilginç bir olayın nesnel bir yaklaşımla ve tamamen gerçeğe uygun olarak sunulmasıdır. Bir olay ya da olgu üzerine edinilen bilgiye haber denir.

Haber Yazısı Nedir?

Bu bilginin gazete, dergi gibi yayın organlarıyla ya da radyo, televizyon gibi iletişim araçlarıyla topluma sunulmak üzere yazılı metin hâline getirilmesine de haber yazısı adı verilir.

Bir haber yazarı, haber hikâyeleri yazmak için güncel olaylar hakkındaki bilgileri kullanır. Bir haber yazarı olarak görevleriniz, verilerden, röportajlardan, kamu kayıtlarından veya diğer gazetecilerden ve muhabirlerden elde edilen gerçekleri kullanarak bir gazete veya haber yayını için hikâyeler oluşturmayı içerebilir.

Bir haber yazarı, farklı kaynaklardan gelen bilgileri tek ve tutarlı bir hikâyede birleştirmek için güçlü yazma ve organizasyon becerilerine ihtiyaç duyar. Gazetecilik veya yayıncılık alanında bir kariyerle ilgileniyorsanız, haber yazarlığı mükemmel bir giriş seviyesi işi olabilir.

Gazetecilik ile diğer yazı türleri arasındaki en temel farklardan biri, gazetecilerin hakkında yazdıkları bilgiyi elde etme biçimleridir. Gazeteciler, kaynaklarla görüşmeyi, devlet belgelerini incelemeyi, eski makaleleri araştırmayı ve olayları ilk elden gözlemlemeyi içerebilen çeşitli raporlama teknikleri aracılığıyla bilgi elde eder.

İyi haber yazımı, iyi ve doğru habercilikle başlar. Gazeteciler, dürüst ve anlaşılır makalelerde doğru gerçekleri sunarak vatandaşlar için bir kamu hizmeti gerçekleştirir.

Haberde Yaşam Hikâyeleri

Yaşam aslında zaman içerisinde meydana gelen olay ve olaylar zinciridir. Bu olayların halkaları birbirinin üzerine düşen, dirsek atan ve itişip kakışan şekilsiz bir olaylar kargaşasına benzer.

Gazeteciler haber yazarken her gün bu kaosu yapılandırır, öyle ki halk bunu kronolojik olarak sıralanmış ve düzgün bir şekilde hikâyeler halinde paketlenmiş olarak, aynı gün radyoda dinler, tele-

vizyon da hem gözler hem de dinler veya çevrimiçi olarak izler ve ertesi gün bu olayları gazetelerde okur.

En büyük, en önemli, en popüler haber gazetesinin birinci sayfasında ayrıntılı olarak verilecektir; daha az önemli haber, bir iç sayfada daha az ayrıntılı olarak verilecektir ve diğer önemsiz olanlar da çöpe atılmış olacaktır.

Gazeteciler neyin haber olup neyin olmadığına nasıl karar veriyor?

En büyük, en önemli, en popüler haberle önemsiz küçük bir haberi nasıl ayırt ederler?

Bunun cevabı elbette bunu, herkesle aynı şekilde yapmalarıdır. Bir olay hakkında konuşmak yerine başka bir olay hakkında konuşmaya karar verdiğinde herkes aynı yargıları yapar.

Mesela sizce hangisi daha ilginç: İlkokula mı, liseye mi yoksa üniversiteye mi giden bir kızın kaçırılması? 25 yaşında bir erkeğin 20 yaşında bir kızla evlenmesi mi, yoksa 76 yaşında bir erkeğin 15 yaşında bir kızla evlenmesi mi? Bir kümesin yıkılıp Tavukların öldürmesi mi ya da ahır duvarının altında kalan koyunların ölmesi mi yoksa yolda giderken yol üzerinde açılıp unutulmuş bir çukura düşen çocuğun ölmesi mi?

Bu olayların her biri, meydana geldiği topluluk için haber olabilir, ancak bazıları diğerlerinden daha fazla haber değeri taşır. Aynı olay, farklı toplumlarda farklı ilgi seviyelerine sahip olabilir ve farklı şekillerde konuşulacaktır.

Haberlerin içeriği farklı toplumlarda farklılık gösterebilmektedir. Bununla birlikte, haberlerin yargılanma şekli her yerde aynıdır.

Ne kadar güçlü bir hikâyeye?

Bir haberin ne kadar güçlü olduğunu belirleyen kriterler şunlardır: Yeni mi? Olağandışı mı? İlginç mi yoksa önemli mi?, İnsanlarla mı ilgili?

Bu unsurlar bir olayın, bir bilginin “haber değeri” olup olmadığını belirleyen kriterlerdir. Burada belirtilen öğeler ne kadar güçlüyse, haber değeri o kadar yüksek olur.

Yeni, alışılmadık, ilginç, anlamlı ve insanlarla ilgili bir hikâyeye gerçekten çok iyi bir hikâyeye olacak.

Bir hikâyenin gücüne karar vermenin bir yolu, bu beş kriterden kaç tanesini karşıladığını kontrol etmektir.

Haberin Hikâyesi Yeni mi?

Aslında olay ya da bilgi yeni değilse haber olması mümkün değil gibi görünebilir, ancak her zaman durum öyle değildir.

Hrant Dink'in öldürülmesi olağandışı, ilginç, önemli ve insanlarla ilgili bir haberdir ama yeni olmadığı için yarının gazetelerinde yer alması müm-

kün değil. Ancak bu suikastla ilgili bazı gerçekler ilk kez öğrenilseydi, bu bir haber olurdu. Suikast yeni olmayacaktı, ama bilgi ya da gelişen olay yeni olacaktı. Günler hatta haftalar önce meydana gelen olaylar, daha önce bildirilmediği sürece haber olabilir.

Bir hikâyeyi ilk kez anlatıyorsanız, okuyucularınız veya dinleyicileriniz için yenidir ve bu nedenle haber olabilir. Örneğin bir liderin hayatıyla ilgili dizli bir olay ya da bilgi elde ettiğimizde bu



hikâye yenidir.

Haberin hikâyesi olağandışı mı?

Evrende her an zaman içinde bir şeyler olur, yeni bir bilgi ortaya çıkar ama bunların büyük çoğunluğu yeni olsa bile olağandışı değilse haber sayılmaz.

Bir insanın günlük rutinleri örneğin; uyanması, kalkması, kahvaltısını yapması ve otobüse binip işe gitmesi gibi sıradan ve gündelik şeyler haber olmaz. Ancak bir adam 90 yaşındaysa ve hala yüzüp derine dalıyorsa bu olağandışı bir durumdur, haber

olabilir.

Bildiğiniz gibi haberin klasik tanımı yapılırken "Köpek adamı ısırır haber değildir; Adam köpeği ısırır bir haberdir." derler.

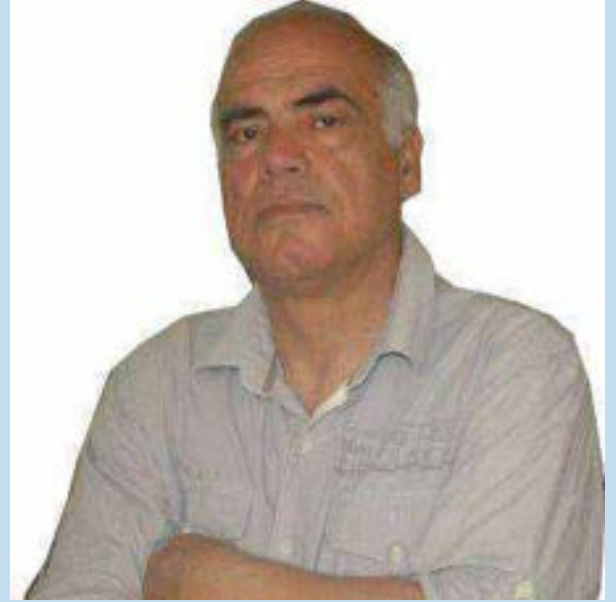
Kaynaklar:

Zelizer, B. (2004). Taking journalism seriously: News and the academy. Thousand Oaks, CA: Sage.

Park, R. E. (1940). News as a form of knowledge: A chapter in the sociology of knowledge. American Journal of Sociology, 45(5), 669-686.

**GÖNÜL DİLİMİZİN MİMARİ OZANTÜRK'ÜN
"ÖZE ÇAĞRI ŞİİRİNDEKİ KAVRAMLAR VE BAĞLAMLARI" (5)**

Mehmet BİLGEHAN



Giriş

Kavramların bağlamda kazandığı manalar açısından imge (imaj) şiir dilinde önemli bir yere sahiptir.

Peki, imge dediğimiz şey edebî eserlerde nasıl bir görev üstlenir?

Sözel imgeler aslında edebi söz sanatlarını ilgilendiren bir alandır. Doğrudan kavramların mecazi olarak kullanılması şeklinde oluşurlar.

Şairler bu yolla "dile yeni bir güç kazandırmayı, göstergeleri ses ve anlam açısından daha etkili kılmayı, okuyan/dinleyenin zihninde yeni değişik tasarımlar ve duygu değerleri oluşturmayı amaçlar"lar(Aksan, 1995:166) bir anlamda kavramlarla oynarlar. bunların en güzel örneği istiârelerdir(metafor, eğretileme).

İmge, ozanın düş, duygu, duyu ve düşüncesinile ilgili soyut kavramları "simgesel" nitelikleriyle sağladığı zihinsel görüntüdür.

İmge psikolojide, genellikle "duyu organlarının dıştan algıladığı bir nesnenin bilince yansıyan benzeri"; bazen de "duyusal bir uyaran söz konusu olmaksızın bilinçte beliren nesne ve olaylar" olarak tanımlanır.

İmge; rüya, sûret, resim, görüntü, zihinsel görüntü, duyusal görüntü, somut görüntü, tahayyül olarak adlandırılır (İnce, 1993: 23).

Aristoteles imgeyi, bir sözcüğün anlamından başka bir şeyle ilişkilendirilmesi, başka bir anlam taşınması" (İnce,1993: 55) olarak değerlendirir.

İmge edebiyatta ise genel olarak "anlatılmak isteneni daha canlı, daha duyulur biçimde anlatmak için onunla başka şeyler arasında bağlantı kurarak tasarlanan yeni biçimler" ve "sanatçının çeşitli duyularıyla algıladığı özel, özgün bir görüntünün dille aktarılışı" olarak tanımlanmaktadır (Aksan, 1987: 32).

Ozantürk "Öze Çağrı" şiirindeki kavramları temel olarak Türk insanı için iyilik hallerini vurgulamak için kullanmıştır. Ancak Türk milleti için hayal ettiği iyilik halini bağlamda "karşıtlarıyla,

tezatlarıyla” kullanmıştır. Önce kötülük hali ve bununla ilgili bir uyarı ile asıl söylemek istediğini kavramlarla yarattığı imgelere gizlemiştir. Ozantürk’ün İmgeler vasıtasıyla ortaya koyduğu imajlar bu bakımdan önemlidir.

Edebî eserlerde, özellikle de şiir dilinde kullanılan imge; ozanın dile getirmek istediği asıl temayı daha canlı, daha etkili, duyumsanabilir, göz önüne getirilebilir bir biçimde anlatmak için, onunla başka şeyler arasında bağlantı kurularak zihinde canlandırılan yeni biçimler imge olarak adlandırılır. İmge (hayal, imaj), dış dünyadan alınan öğelerle oluşturulur, dış dünyanın, duyumsamaların ve izlenimlerin zihinde görüntüye dönüşmesi, bir tablo görüntüsü kazanmasıdır.

Ozantürk “Kaybetmeden kimliğini” sözcük terkipleriyle “kimliği kaybetme” tehlikesini “kötülük halini ifade eden bir imgeyle bizi düşündüren bir imaja dönüştürüyor. Bu kötülük halinin çağrıştırdığı iyilik halinin formülü, “öze dönmek”tir. “öze dönmek” “Türk-İslam kimliğini korumakla mümkündür, ancak Türkün birliğini bu kimliğe sahip bireyler koruyabilir. Ozantürk birinci dördülden beşinci dördüğe kadar ısrarla burada belirmeğe çalıştığı Alp-Eren tipidir. Ozantürk bu imajı tekrarlayarak sembole dönüştürüyor.

Türk birliğini kuruyabilecek tip “Türk Alperen” tipi Türk’ün birliğini koruyacak bu tipinde öze dönüş kaynağı Türk İslam ülküsüdür.

Ozantürk ikinci dördükte kullandığı imgelerle; vurdumduymaz, bana dokunmayan yılan bin yaşasın, bana bir şey olmaz duygularıyla hareket eden bir insan imajı çiziyor. Bu insan: kendi benliğini aşamayan, kendisini kendi yaptığı demirden hapseden bir tip... Bu tip Alperen tipinin karşıtıdır. Bu tip gaffet ve delalet içinde olan ihanetin sınırına gelen bir tiptir ve bu tip, karşısına çıkan engeller karşısında pes etmiş, bentlerini yıkamamış, çağlayıp taşamamıştır. Bu tipin dünyası ve ufku küçüktür: Büyük düşünüp, kendini aşmamış, içindeki şeytana uymuş ve uyumuştur. En önemlisi nefsi ile savaşmamış, nefesine uymuştur. Ozantürk bu tembel insan imgesi ile kötülük halini bir imaj olarak kullanır. Asıl anlatmak istediği bunun karşıtı Alperen tipi, ülkücü, idealist, çalış-

kan bir insan tipidir.

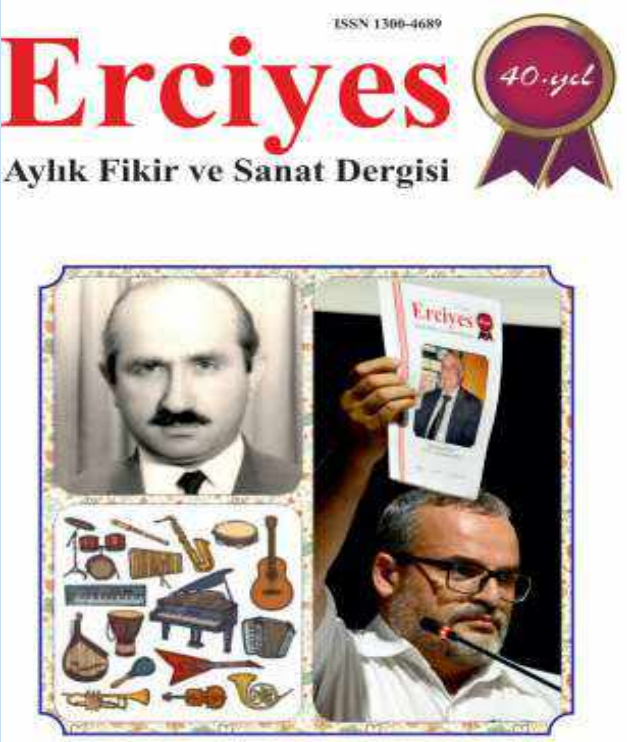
“Nefsin arıt, girip öze!”, “Yâr, özünü aşkla öze!” “Dönmek gerek elbet öze” sözcük terkipleri kurulan üçüncü dördükte de şair, aynı imajı tekrarlar nefsinin arıtılmamış bir tipi uyarır. Bu kötülük halini ifade ederek bunun karşıtı Alperen tipini imgesel olarak tasarlar ve bize hissettirir. Ozantürk dördüncü dördükte: “Vurgun şimdi Türkçe bile”, “Türkçe düşün, Türkçe söyle!”, “Bitsin hüznün, bitsin çile...” sözcük terkipleriyle Türkçe düşünmeyen, bir insan tipini “vurgun yemiş bir insan imgesiyle, kötülük imajıyla sınarken bu tipin karşıtını bize hissettirir. İlk beş dördükte Ozantürkün bize imgeler vasıtasıyla çizdiği Alperen, ülkücü Türk tipinin özellikleri:



**“Kimliğini kaybetmemiş, özüne dönmüş,
Türk’ün birliğini korumada bilinli ve duyarlı
Kendi benini yıkmış, kendini aşmış,
Nefsi ile, yani büyük cihatta başarılı olmuş,
Akıllı, uyanık, her türlü tuzağa karşı tecrübe
kazanmış,
Kendi özüne girebilme kabiliyetinde,
Kendi varlığını, özünü yaradanın aşkıyla öze-
miş, yalnız Allah’ın huzurunda baş eğen gayrısın-
nın karşısında dimdik duran,**

Türkçe konuşan, Türkçe düşünen, Türkçe yazan,

Dış güçlerin ülkede yaptığı ve açtığı uçuruma asla yuvarlanmayan, her türlü derde, yaraya karşı dirençli” bir tiptir.



Ozantürk “Öze Çağrı” Şiirinin beşinci dörtlüğünde “Yuvarlanma dipsiz yara” ifadesiyle bize “yar” kelimesini uçurum anlamıyla kullanarak yuvarlanmamız gereken bir uçurumdan bahseder. Sonraki mısradaki ise “Birlik sağla, işe yara!” ifadesini kullanılır. Ozantürk’ün bu ifadesinden anlıyoruz birlik sağlamanın karşıt, zıt karşılığından bahsetmeden ayrılık girdabından, nifaktan bahsediyor. Ayrılık, nifak tuzaklarını “dipsiz uçurum” sıfat tamlamasıyla bize sunuyor. Bu tezatlığı ve zıtlığı biz bağlamdan çıkarıyoruz.

Bugün birliğimizi zedeleyen ve bizi birçok konuda çözümlenme tehlikesiyle karşı karşıya bırakan ayrılık, nifak rüzgârı bize yuvarlanmamız gereken “dipsiz bir uçurumun” kenarına getirmiştir.

Ozantürk’e göre birliğimizi tehdit eden ayrılık ve nifak rüzgârı bizi tehlikeli bir yarıya, uçurumun sınıra getirmiştir.

Çözülme tehlikesinin başında etnik, inanç ayrılıkları başı çekmektedir. Dinimizin hiçbir çözümlen-

meye, bölünmeye müsaade etmeyen öz değerleri olmasına rağmen bazı inanç grupları kendilerini başta Vatikan olmak üzere, ABD istihbaratlarının güdümüne girebilmekte ve onların terörist kanadını teşkil ederek taşeronluk yaptıklarını ne yazık ki gördük.

1950’li yıllar, İngiltere’nin müstemlekelerini kurdurduğu NATO dolayısıyla ABD’ye devrettiği yıllardır. Türkiye’nin ABD’ye bu anlamda devri 1944’lü yıllardır. Devam eden yıllarda bu bölgede aile kökeni kayıtları İngilizlerin elinde bulunan bazı ailelerin çocukları din nifakının “dipsiz yarıya” yuvarlandılar. 1952 yılında Özel Harp Dairesi adı altında NATO bünyesinde kurulan Türk Gladyosu çeşitli kesimlerden kuruldu. Bunlar arasında “Yeşil Gladyo” önemli yer tutar. Bunların hedefinde genellikle Yahudi dönmesi ve Kürt asıllı ailelerin çocukları oldu. Bu kişiler önce aramızda Müslüman ve Türk kimlikleriyle yaşatılıp Türk toplumuna servis edildiler. İşte şimdilerde uğraştığımız PKK, FETÖ gibi örgütlerin gelişimi bu tür ailelerin çocukları üzerinden gerçekleşmiş ve Türk milletini parçalamak, bölmek, ayrılık nifakına düşürecek planlar hazırlandı.

Türk milletini adeta bir motif olarak söylemek istiyorum, kurbağa deneyine benzer bir şekilde kurban etmeye çalıştılar. Bildiğiniz gibi yapılan deneyde fark edildi ki, bir kurbağa kaynar bir tencereye atılırsa ani şok etkisiyle kendisini anında suyun dışına atar. Oysa aynı kurbağayı soğuk su dolu tencereye atıp, suyu da yavaş yavaş kaynatmaya başlarsanız kendisini bekleyen sonu algılayamaz. Artan vücut ısıyla birlikte suyun sıcaklığını fark edemez hale gelen kurbağa, sıcaklığı hissettiği zaman ise artık çok geç kalmıştır; kaynayıp patlayarak ölür.

Bu bir sendromdur ve biz bu sendroma, “Kaynayan Kurbağa Sendromu” diyebiliriz.

Birliğimizi tehdit eden unsurlardan PKK kızgın suda kurbağayı haşlamak isterken, FETÖ birliğimizi bizleri soğuk suda yavaş yavaş fark etmeden bizi “nifak tenceresinde” kaynatmayı planlamıştır. Aramıza nifak sokmuştur. Bu bakımdan FETÖ gibi ayrılıkçı hareketler diğerlerinden daha tehlikelidir. Bu nedenle bu tür örgütler kendi yandaşlarına dipsiz bir yarıya içine sürüklemişlerdir.

Ozantürk, dörtlüğünde kelime ve ibarelerden çıkarttığımız bağlamda temel referansı ve teması “BİRLİK SAĞLAMAK”tır.

Kısaca Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken Allah’ın emrini bize telmih ediyor: “Hep birlikte Allah’ın ipine (Kur’ân’a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah’ın size olan nimetini hatırlayın. Hani sizler birbirinize düşmanlar idiniz de O, kalplerinizi birleştirmişti. İşte O’nun bu nimeti sayesinde kardeşler olmuştunuz. Yine siz, bir ateş çukurunun tam kenarında idiniz de O sizi oradan kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle apaçık bildiriyor ki doğru yola eresiniz” (Al-i İmran, 3/103)



Motif olarak “dipsiz yar”, ucu dibi, yani sonu olmayan ayrılık, nifak tuzağıdır.

Motif olarak “dipsiz yar”, ucu dibi, yani sonu olmayan bir ateş çukurudur.

Motif olarak “dipsiz yar”, bizi Allah’ın ipinden (Kur’ân’dan) koparan bir süreçtir.

Motif olarak “dipsiz yar” kardeşliğimizi bozarak bizi birbirimize düşman eden hain ellerin bizi yu-

varladığı bir uçurumdur.

Motif olarak “dipsiz yar” kalplerimizi birleştirmeye engel olan “kaynayan kurbağa sendromu”dur.

Bu örgütlerin tahakkümü altına girersek eğer, ülkemiz bir sendromdan başka bir sendroma sürüklenecektir. Bu süreçte en tehlikeli şey “Bize bir şey olmaz” algısıdır.

Unutmayın Allah’ın ipi, yani Kur’ân’a sarılmayı bırakan devletlerin yöneticileri, halkı, helak olmuştur, bu nedenle Kur’ân bizi uyarıyor. “Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır. “ (Al-i İmran, 3/105) ayetiyle hatırlatmaktadır.

İşte bu nedenle Ozantürk’ün bize motif olarak sunduğu “dipsiz yar”; parçalanıp ayrılığa düşenlerin düştüğü azap çukurudur. O çukur da dipsizdir.

Milli Şairimiz Mehmet Akif:

“Girmeden bir millete tefrika, düşman giremez,
Toplu vurdukça gönüller, onu top sindiremez.
Sen, ben desin efrat, aradan vahdeti kaldır.

Milletler için, işte kıyamet o zamandır” dizeleriyle bu gerçeği açık bir şekilde ifade etmiştir.

Ozantürk “yuvarlanma dipsiz yara “motifi ile bize; “Allah’a ve Resûl’üne itaat edin ve birbirinizle çekişmeyin. Sonra gevşersiniz ve gücünüz, devletin elden gider. Sabırlı olun. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.” (Enfal, 8/46), buyruğunu hatırlatıyor.

Ozantürk’e göre, “ayrılık ve nifak illetine maruz bırakılan bir toplum bu hastalıktan kurtulmadıkça başka milletlerin oyuncağı olmaktan kurtulamayacaktır.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; insanları birbiri ile çekişen, aralarında güvensizlik ve düşmanlık duyguları yaygınlaşan bir toplumun huzur bulması bir yana varlığını sürdürmesi bile mümkün değildir.” diyor.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; gerçek mümin olmamızı öğütlüyor.

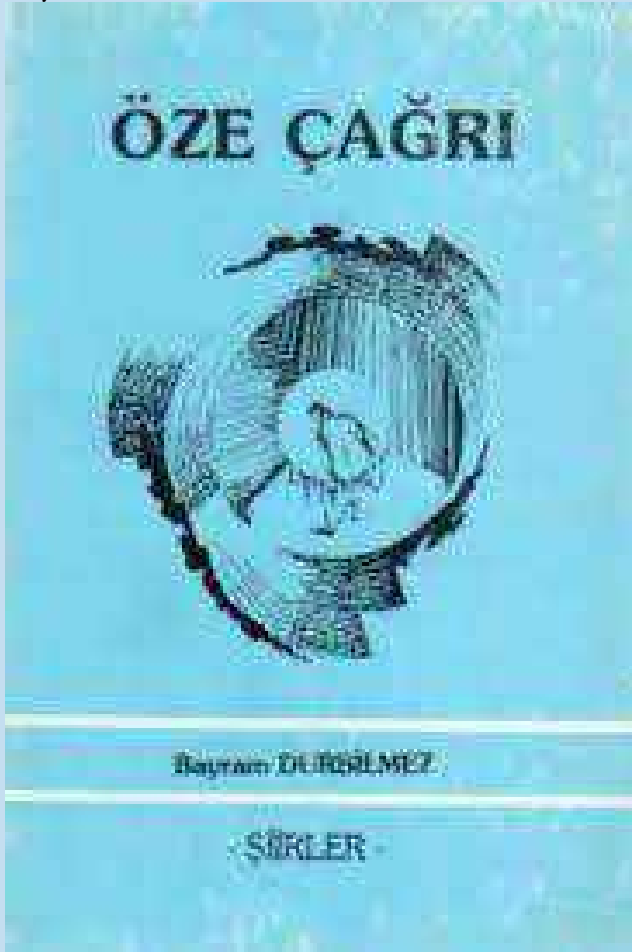
Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; özümüze dönerek Türk gibi davranmamızı istiyor.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; içinde yaşadığımız toplumun birlik ve

beraberliğini bozacak, huzurunu kaçırarak, mutluluğunu sarsacak, dedikodudan, yalandan, gıybetten, iftiradan, hasetten, fesattan, dargınlıktan uzak durmamızı istiyor.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; içkiden, kumardan, rüşvetten, fuhuş ve zinadan, başkasına haksızlık etmekten şiddetle kaçınmamız gerektiğini hatırlatıyor.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bizden; etrafımızdakilere iyilik yapmamamızı istiyor.



Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bizden; hayır ve fazilet yarışında devamlı önde giden ve başkalarını da teşvik eden, vatanını-milletini seven, onların yücelmesi, güzelliklere ulaşması için çalışan, kendi varlık ve şöhretini başkasını zararında aramayan, herkesle iyi geçinen ve kendisi ile iyi geçinilen kimselerden olmamızı istiyor.

Ozantürk “[Ey Türk], birlik sağla, işe yara!” derken bize; birlik ve beraberlik bir milletin can da-

marı gibidir diyor.

V. Dörtlük

“Yuvarlanma dipsiz yara

Birlik sağla, işe yara!

Öldürmeden derin yara

Ey Türk; titre, özüne dön!”

1. “Yuvarlanma dipsiz yara / Birlik sağla, işe yara!”

Ozantürk, “Yuvarlanma dipsiz yara” emir cümlesinde “yar” ismini yönelme hali eki ile, “Birlik sağla, işe yara!” sıralı emir cümlesindeki “yara-” filini ve üçüncü mısradaki “Öldürmeden derin yara” emir cümlesindeki “yara” ismi ile hem zengin kafiye hem de kelimeleri cinaslı olarak kullanıyor. Bildiğiniz gibi cinas, anlamları ayrı, yazılış veya söylenişleri birbirinin aynı yâhut benzeri olan iki kelimenin bir mısra veya beyitte kullanılması yoluyla yapılan söz sanatıdır.

Ne tuhaf değil mi, “yar (=uçurum)” kelimesi alışılmadık bir bağdaştırma ile “dipsiz” sıfatıyla karşımıza çıkıyor ve “dipsiz uçurum” motifini meydana getiriyor.

Ozantürk emir cümlesi ile “dipsiz yara” yani dipsiz uçuruma “yuvarlanma” emriyle bize sesleniyor, hitap ediyor. Bu bir nidadır.

Ozantürk’ün cinaslı kelimeler aracılığı ile bize bir halı motifi dokuduğunu görüyoruz.

Ozantürk temel anlamıyla dipsiz uçurum motifini sunarak ifade ile ayrılık ve nifak uçurumu motifinden tedavisi zor olan dipsiz bir yara motifini de düşündürüyor. Evet, bağlamdan bu manada bir anlam çıkarabiliriz... “Yuvarlanma dipsiz yara” söz öbeği âdete canlı, kanlı bir insan şeklinde teşhis edilen bir varlığa sesleniyor gibi... Ozantürk’ün belki de dipsiz yara dediği şey her insanın içinde yaşayan bir canlı, insan yaşamının koridorlarında dolaşan sinsi bir canavardır “dipsiz yara”!

“Dipsiz yar”ı göremezsiniz, ama hissedersiniz. Bu nedenle şair, “dipsiz yara” sıfat tamlamasıyla hayatlarımızı, yaşamımızı kastediyor.

“Dipsiz yar” yaşanın, hayatın...

Yaşam dediğimiz, hayat dediğimiz bu sınavda bazen öyle yaralar alırız ki... Bir dipsiz kuyu gibi, düştükçe düşeriz, nerede sona erecek, nihayet bulacak, bitecek acaba diye düşünürsün hata olmadı

içindeki bene, benliğine olmadı yaranın kendisine sorarsın, bitmesini dilerdin, bitmesi için yalvarırsın ama olmaz, düşmeye devam edersin...



Hele ayakların dibine, o dibi bir görebilsen belki de silkinir, ayağa kalkarsın...

Olmadı, yeniden yükselme ihtimalini düşünür, hayal kurar, güç toplarsın!

İşin tuhaf kısmı; aslında burada...

O dibi görmek için çırpınıp durursun, ama nafile hiç onu hiç ama hiç göremezsin!

Ancak Ozantürk'ün bu mısraı sayesinde onu görebiliriz belki de.

Aslında dipsiz yar, ya da dipsiz yara (derin yara); yaşamın, hayatın döngüsü...

Bazen uçurum bazen derin yaradır hayat...

Hayat, yaşam bazen yaralanır bu yara dipsizdir, dibi olmayan kuyu misali...

Derin yarayı yaraları ne kadar tedavi etmeye kalkarsak kalkalım, bu yaraya ne kadar merhem sürersek sürelim nafile sonunu bulamazsınız ve yar, uçurum ya da yara dipsizdir bir türlü kapanmaz...

Bu yar, uçurum kapatmaya mühendislik bilgisi

yeterli gelmez, bu dipsiz yaraya hiçbir hekim teşhis koyamaz, tanıyamaz, hata yaralanan insanın kendisi de...

Necip Fazıl Kısakürek'in ifade ettiği gibi:

“Ağzıma soğuk kurtlar dolacak, gözüme kum; Dipsiz kuyu, sürdürükçe zaman, sürececek uyukum...”

Ne yazık, “dipsiz yara”, zaman sürdürükçe sürükleneyeceğiz, bazen yuvarlanma tehlikesiyle karşı karşıya kalacağız...

“Dipsiz yar”, amansız, zaman zaman şeytanın hain tuzakları...

Ozantürk “dipsiz yar” sıfat tamlamasıyla dipsiz bir uçurumun kenarında yuvarlanmayı bekleyen bir insan imgesi yaratır ve bu insan bizim zihnimize gafil ve delalette olan insan tipini teşhis eder, kişileştirir ve zihnimize resimleyerek önümüze koyar.

Ancak bu insan henüz ihanet noktasına gelmemiştir.

Ozantürk burada adeta Mustafa Kemal Atatürk'ün “Gençliğe Hitabesini bize hatırlatır:

“Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineye mahrum etmek isteyecek dâhili ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevililerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. (...)

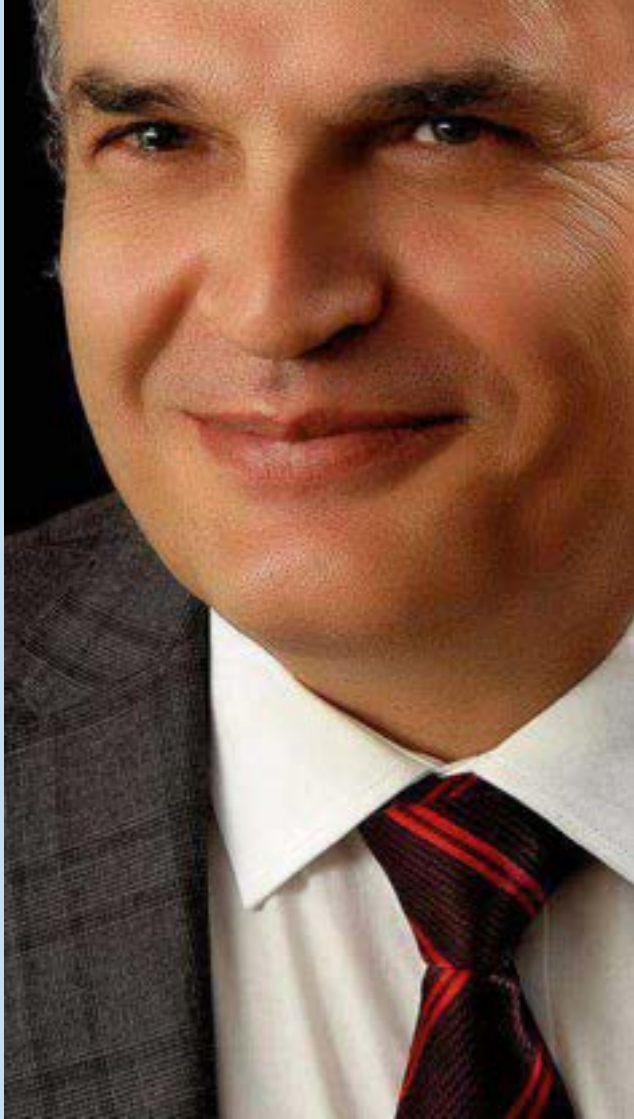
Dipsiz yar, dimağımıza, gönlümüze sirayet eden bizi biz yapan değerlere saldıran habis bir ve emperyalist bir çukurdur.

Dipsiz yar, dimağımızdadır, gönlümüzdedir ama biz bu sinsî yarla bir türlü yüz yüze gelemeyiz!

Dipsiz yar, gözle görülmezse de, varlığını hissettiğiniz bir şey...

Dipsiz yar, soğuk, karanlık, kötücül...

Dipsiz yar, gerçeklerle aramıza giren bir engel,



Dipsiz yar, millî duyarlılığımızla aramıza giren bir karanlık...

Dipsiz yarın varlığını bilirsiniz ama tarif edemezsiniz.

Dipsiz yarın sadece ne kadar karanlık, derin ve kötü olduğunu duyumsayabilirsiniz ama göreme-

diğiniz, tarif edemediğiniz o şey sizi siz olmaktan öteler...

Dipsiz yarda yuvarlandıkça, siz, siz olamazsınız...

Dipsiz yara, bazen daha derinde olan ve sizi siz yapan değerlerle bezenmiş o fitratı beninizle, Türk benliğinizle, o sapsağlam tarihi genetik yapınızla karşı karşıya gelir ve Türk benliğiniz size seslenir:

- Ne yaptın Sen; ah, ne yaptın sen?

Sonra, içinize girmiş ve benliğinizi, millî duyarlılığınızı ele geçiren o sinsî karanlık, kötücül, iblis boğuk, soğuk bir sele seslenir:

- Biliyorsun, sen de bende, yaptıklarımı ikimiz de biliyoruz.

Biliyor musunuz, bu iç ses asla bir insandan çıkmaz, bilirsiniz ama bir şey yapamazsınız.

Evet, bu soğuk, boğuk, kulağı tırmalayan ses asla bir insandan çıkamazdı. Olsa olsa...

Dipsiz uçurumun derinliklerindeki buz gibi soğukluğunu yanağında duyumsarsınız.

Ve dipsiz yar size seslenir:

- Seni bundan sonra asla rahat bırakmayacağım. Asla! Anladın mı? Beni hayatına aldın, artık senden bir parçayım.

Evet, siz nafîle çırpınırsınız:

- Nafîle yalvarır gibi, "Git! Bırak beni." Dersiniz.

Ama dipsiz yara:

- Şimdilik öyle olsun. Ama yine geleceğim. Yeniden, tekrar tekrar... Ta ki sen yaptıklarının arkasında durana kadar... Kimse yaptıklarından kaçamaz... Sen de kaçamazsın!

Evet, siz bir kâbustan uyanır gibi, uyanırsınız ama yeni bir kâbusa kadar...

O an kalkıp aynaya bakarsınız, o içindeki dipsiz yarı görmek için, içinizde dualarla yaptığımız ışığı göremediğiniz gibi o karanlıkta hiçbir şey göremezsiniz!

Çekip giden habis, karanlık dipsiz yarın ayak izleriniz yatak odanıza serili halının üzerinde arasınız ama nafîle görünmez...

Sadece gördüğünüz şey penceren giren güneşin çizdiği ve halının hatlarıyla karışan ışığını görürsünüz.

2. Öldürmeden derin yara / Ey Türk; titre, özüne dön!"

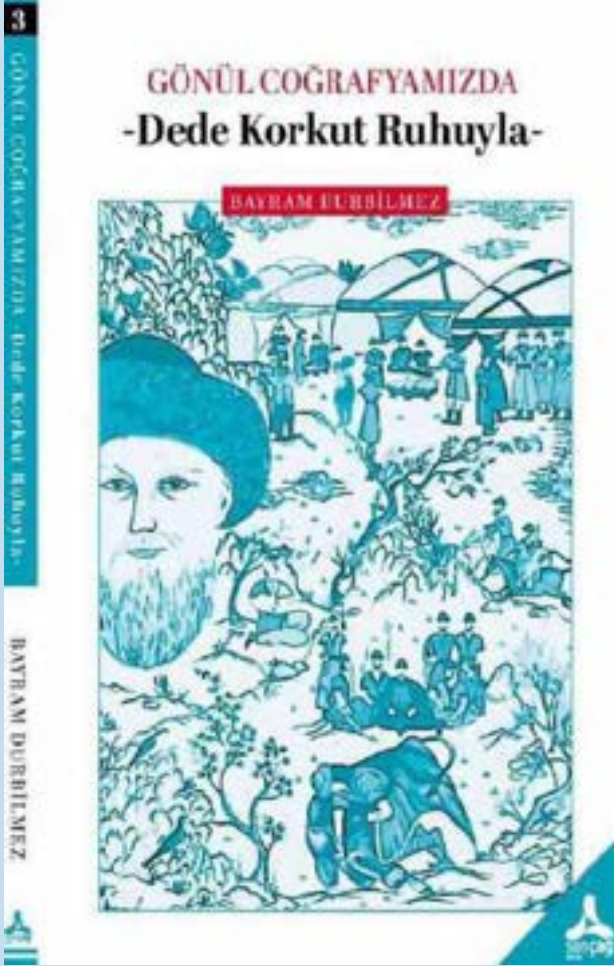
Tezatlıklar, şiirde olumlu ve olumsuz imgeler ola-

rak karşımızdadır.

Şairler cümlede öğelerin yerini değiştirerek yapıtlarını “değiştirim”le, dilin yapısı zorlayarak, söz dizimini bozarak mana değişiklikleri de oluştururlar.

Ozantürk’ün amacı “iyilik” halini hissettirmektir.

Ozantürk bunu tezatlıkla önce “kötülük” halini sunarak bize anlatmaya çalışır.



Bu dörtlükte, tezatlığın yakınlığına kullanarak kötülük kavramlarından iyilik kavramlarına köprü kurar.

Ozantürk’e göre Türk milletinin iyilik haline kavuşması “özüne dönmesi ile mümkündür”.

Ozantürk iyilik kavramlarını şiirde önemli imgesel bir unsurlarla karşımıza koyar.

Ozantürk, iyilik ve kötülük imgelerinin şairin şiir dünyasını ve bakış açısını anlamlandırmaya, şiirindeki anlamı gitgide ortaya çıkarmaya katkısı olacağı ümit edilmektedir.

Gerek “derin yar” imgesi ve gerekse “derin yara”

imgesi kötülük imgeleridir.

Ozantürk yer yer bizi saran bu kötülük halleriyle bize insani duyguların arka planında etrafında Müslüman Türk kimliğimizin bir iyilik hali olduğunu hatırlatır.

Bugün bizi oyalayan her türlü fikrin, bizi bizden uzaklaştıran her türlü filin aslında kötülüğün kaynağı olduğunu ve bunların içine yuvarlanma tehlikesiyle karşı karşıya olduğunuz dipsiz uçurum oluşturduğunu ifade eder.

Bizi bizden uzaklaştıran alışkanlıklarımız ve bugünkü yaşam modelimiz bizde ölümcül yaralar açmaktadır; ancak bunun merhemi yine bizdedir.

Ozantürk kötülük imgesi ile bize aslında iyilik imgesini hatırlatır ve bun merhemini “özüne dönmek” bir anlamda Müslüman Türk kimliğimize sarılmak olduğunu ifade etmektedir.

Ozantürk’ün şiirindeki bu iki kötülük motifi bize imgesel tasarını sunuyor.

Ozantürk, Türklükten ve İslam dininden uzaklaştığımızda yaşam tarzımızın da değiştiğini fark etmemizi istiyor.

Ozantürk “Öze Çağrı” şiirindeki kelime, kelime öbeği ve cümlelerin tamamı Türk insan tipinin farklılaştığını ifade etmek için kullanıyor ve esas olarak Türk milletinin “Alp Eren” tipini bir iyilik hali olarak örnek gösteriyor.

Ozantürk şiirinin arka planında bize birer iyilik hali olan Türk töresine, İslam ahlak ve faziletine, Türk’ün tevhit inancı hatırlatarak bir motif çiziyor, çizdiği bu motifle bize hatırlattığı şey: “Türk İslam ülküsüdür”.

Tarihin, sosyolojinin, felsefenin, dinin veya başka alanların konusu içine giren iyilik, kötülük kavramlarından bahsetmenin temelinde bu düşünce yatmaktadır.

Ozantürk Türk toplumunda varlığını sürdüren her bireye, her insana “kötülük” imgesinden gerçek iyilik halini hatırlatmak istiyor.

İnsanın var olduğu günden bu yana iyilik ve kötülük imgeleri ön planda olmuştur.

Özellikle Türk töresi ile ilgili kötülük-iyilik halleri “Dede Korkut Hikâyelerinde”, destanlarımızda, ozanlarımızın şiirlerinde yer bulunmaktadır.

Aynı şekilde Allah’ın ipi olan Kur’ân’da da din ve

ahlak bazlı iyilik ve kötülük imgeleriyle karşım ıza çıkar.

Ozantürk şiirlerindeki en belirgin özelliklerinden “Dede Korkut” kimliği ile “ruhani” ve “ilahi” bir edayla karşımıza çıkmasıdır.



Ozantürk halk bu şiirinin sunduğu bir kutsiyeti bu şiirinde motiflerle işleyerek bize hissettirmektedir.

Çoğunlukla “ Tekke muhiti”nde gelişen bu şiir- lere saz şiirinin havasını da katarak fikri ve felsefi yapısıyla da divan şiirinin havasını katarken daha çok şiire millî bir perspektif katmıştır.

Evet, Ozantürk şiirinde uyarılarına “imge” kulla- narak devam ediyor.

Ozantürk, “derin yar (=uçurum)” motifinden “derin yara” motifi ile öldüren bir yara imgesiyle ölümcül bir uyarıda bulunarak bize iyilik haline sahip bireyler olarak nasıl yaşayacağımızın formü- lünü sunuyor.



Aslında imge kavramıyla ilgili şunu söylemek gerekir. Türk şiirinin geçmişten bugüne serüveni göz önüne alındığında zamanla, “mazmun”un ye- rini “imge” kavramının aldığını söylemek gerekir (Kaplan, 2007: 179)

İmge kelime ve kavramlara temsil gücü yüksek

bir frekans kazandırarak neredeyse kelimeye bir ter- im anlamı katmaktadır.

Retorikte bir sözcüğün ayırma, eşitleme, benze- şim, sözcük oyunu, simge, mit, fabl gibi sınıflan- dırılmaldan yola çıkarak anlatımı nesirden daha etkili bir şekilde sunduğu söylenebilir.

Ozantürk’ün şiirinde imge, bir nesne ya da varlı- ğa dair zihinsel tasarımlarla karşımıza çıkıyor. Böy- lece şair, iyilik halini ifade eden kelime ve terkip- leri kullanmadan tezatlığın ve benzerliğin yakınlığı hatta komşuluğunda birbirinden az çok uzak iki gerçeği kötülük halini ifade eden kelime ve terkip- leri kullanarak bize sunuyor.

Ozantürk, kötülük hali ile derin manada geçmiş- te milletimiz yaşadığı yıkılış acılarını imge, imaj, istiare, sembol, mit, motif dediğimiz psikoloji ve edebiyat incelemelerinin de ana konusu olan reto- rik unsurlarla bize hitap ediyor.



Ozantürk bu bağlamda yarattığı bu çağrışımlarla geçmiş ve geleceği birleştiriyor ve geçmiş yaşantı- mızı, tarihimizi bizim zihnimize yeniden canlan- dırıyor ve bunlar aracılığıyla bize anı ve an vasıta- sıyla bazı şeylere dikkat etmezsek yine böyle olabi- leceğimiz gerçeğini göstermeye çalışıyor.

Ozantürk alışılmamış bağdaştırmalar kullanarak bir imaj taratıyor ve biz bu imajı, sadece görsel olarak algılamıyoruz. Aynı zamanda imajdan etki- leniyoruz. İmajın etkili oluşu, duyularımıza hitap ederek kötülük imgesini iyilik imgesine dönüştü- rüyor.

“Derin yar” ve “derin yara” motiflerinin çizdiği imaj görsel olarak algılama zamanımızı da yöneti- yor ve andaki duygularımız geçmişimiz, tarihimiz- le bizi yüz yüze getiriyor. Bizi adeta Türklük ge- netiğimizle İslam ruhumuzu belli bir iyilik haliyle fikrî ve duygusal bir terkinin içinde şekillendiriyor

(Subaşı, 2019: 3, 15) .

Ozantürk'ün sıklıkla kullandığı ses imgeleri, aliterasyon niteliği taşıyan ses, hece ve kelime tekrarları ruhumuzda şiirin parçalar üstü bürün yapısıyla adeta bir konuşma üslubuna dönüştürüyor...

Ozantürk'ün şiirinde kullandığı imgelerin yarattığı imajlar bu nedenle görselliğe sahip olduğu, işitselliği de içinde barındırıyor ve şiir tamamen bir psikolojik unsurlarla psikiyatrist görünümüne bir terapiye sokuyor ve çağdaş bir Yollug Tigin ve Dede Korkut ile karşı karşıya bırakıyor. Bu terapi tamamen genetik yönümüz olan Türklüğümüze, ruhî yönümüz olan İslam inancımıza, imanımıza dokunuyor.



Bu dokunuşta Ozantürk bir terapist edasıyla karşımızdadır.

Ozantürk şiirinde kullandığı imgeleri ve imajları her dörtlükte cinasın sağladığı o zengin ses motiflerle bir heyecana dönüştürüyor ve sürekli şekilde tekrarlanan yeni cinaslarla imgeler ve imajlar şiirde sembolle dönüşüyor.

Ozantürk'ün "Öze Çağrı" şiirinin beşinci dörtlüğünde ve şiirin tamamında kurucu bir rol üstlenen "imge" bizim tatma, koklama duygumuza hitap ediyor. Ozantürk bununla da kalmıyor, ruhumuza adeta dokunuyor. Ozantürk kötülük, eylemsizlik ve hareketsizlik imajlarıyla İyilik, eylem hali ve hareketlilik halini bize anlatıyor.

Türkün birliğini kurmayı hayal eden bu uğurda karşısına çıkacak engelleri yıkan,

Tehlikeler karşısında durmadan çalışan,

Bu uğurda gerekirse savaşmayı ve ölmeyi göze alan,

Büyük hayalleri ve düşünceleri olan,

Nefsi ile savaşını her an gerçekleştiren, büyük cihadın muzaffer komutanı,

Türkçe konuşan, Türkçe düşünen,

Karşısına hile ile çıkıp önüne çukurlar kazan şeytanın yardımcılarını ve tuzaklarını iyi tanıyan, Türk birliğini kurabilme kabiliyetine sahip bir tip-tir.



Kaynaklar

Ramazan Kaplan,(2007). "Cahit Zarifoğlu'nun Şiirinde İmgenin İşlevi Üzerine", Hece Dergisi. (Yedi Güzel Adam'dan Biri: Cahit Zarifoğlu Özel Sayısı). Ankara: Haziran Temmuz Ağustos Sayı: 126/127/128.

Şeyma Subaşı, (2019). Cahit Zarifoğlu Şiirinde İyilik Ve Kötülük İmgeleri. (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hasan Akay). İstanbul: Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Doğan Aksan, (1987). Şiir Dili ve Türk Şiir Dili. Ankara: Engin Yayınları.

Özdemir İnce, (2001). Şiir ve Gerçeklik. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Özdemir İnce, (1993). Yazınsal Söylem Üzerine. İstanbul Can Yayınları.

Nurçay Türkoğlu, (1993-1994). "Gündelik Yaşamda İmgeler", M.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri Yüksek Lisans Ders Notları.

Michel Foucault, (1994). Kelimeler ve Şeyler, Çev. M. Ali Kılıçbay, İmge Kitabevi.

Nurçay Türkoğlu, (1995). "İmgelerin Gücü Ve Hürü'nün Gördükleri", KURAM Dergisi, Kur Yayıncılık, Kitap: 8, Mayıs.



Hayatı ve Eserleri:

Kayserili Mevlvî şair Ahmet Remzî (Akyürek), H.1289-M.1872 yılında Kayseri'de doğdu.

Ceddi, Mevlânâ'nın soyundan geldiği rivâyet edilen Es- Seyyid Süleyman Tûrâbî'dir.

Süleyman Tûrâbî'nin oğlu Es-Seyyid Ahmet Remzî el-Mevlevî, Es-Seyyid Ahmet Remzî el-Mevlevî'nin oğlu Kayseri Mevlevîhânesi'nde 50 yıl şeyhlik yapmış olan Süleyman Atâullah Efendi, Süleyman Atâullah Efendinin oğlu, Ahmet Remzî (Akyürek)tir.

Bu saydığımız isimler Kayseri'de Seyyid Burhannedin Hz.türbesi hazîresinde medfundur.

Ankarâda iken geçirdiği zatürreden yorgun düşen Remzî Dede, doğduğu topraklara döner. 6 Kasım 1944 tarihinde de hayata gözlerini yumar.

Şair-i mader-zâd (anadan doğma şair) olarak tarrif edebileceğimiz Remzî Dede, eskilerin “*elsine-i selâse*” dedikleri üç dilde, Arapça Farsça ve Türkçe

şiiirler yazacak kadar bu dillere vâkıftır. Şiiirlerinin çoğunu Dîvan şiiiri tarzında kaleme almış olmasına rağmen, Halk şiiiri geleneği çerçevesinde de şiiirler yazmıştır.



Eserleri:

Manzum Kavâd-i Fârisî-1898, Tuhfetü's-Sâ'imîn- 1898,

Âyîne-i Seyyid-Sırdan-1898, Mir'at-ı Zeyne'l-

Âbidîn-1899,

Münâcât-ı Hazret-i Mevlânâ-1917, Bir Günlük
Karaman Seyahatnâmesi-1908,

Bergüzâr-1915, Tarihçe-i Aktâb-1912,
Gülzâr-ı **Aşk-1918**, Reh-nümâ-yı Tuhfe-i
Remzî-1925,

Fihrist-i Hûb, **Üslûb-i Mergûb**, Mihtâhül-
kütüb ve Esâmî-i Müellifin Fihristi-1927,

Zâviye-i Fukarâ-1948, En-Nüshatü's-**Şâfiye**
fi-Tercemeti's-Sohbefi's-Sâfiyye-1948,

Mahbûbü'l- Ehibbe-1982; basılmamış eserleri
ise şunlardır: “Kayseri **Şâirleri**”, “Lübb-i
Fazilet”, “Tabsıratü'l-Mübtedî” ve “Tezkiretü'l-
Müntehâ Tercümesi”, “Divan”, “Farsça Divançe.”
(Ayrıntılı bilgi için Sait Özer'in, Türk Şiirinde
Kayseri (2018) adlı çalışmasının Ahmet Remzî
Akyürek ile ilgili s.37-51 bölümüne bakılabilir.)

Bu makalede Hasibe Mazıoğlu'nun, Ahmet
Remzî Akyürek ve Şiirleri, Sevinç Mat., Ankara
1987 adlı eseri esas alındı.



Ahmet Remzî Akyürek'in şiirlerinde geçen
İslâmî kaynaklı sözler örnekleriyle verilmeye ça-
lıldı.

Bu çalışma ayrıntılı bir İslâmî kaynaklı sözler ta-
raması olmayıp ileride yapılacak çalışmamıza ör-
nek teşkil edecek mahiyettedir.

Ahmet Remzî Akyürek'in Şiirlerinde İslâmî Kaynaklı Sözler

arş-ı- alâ: Yüce arş. Kâinattaki bütün varlığı
kuşatan.

*“Yâ Habîb-i Kibriyâ iksîr-i feyz etti nisâr
Hâk-i pâ-yı azamın arş-ı a'lânın üstüne”*

sübhânellezi esrâ: Her türlü kusur, ayıp ve
eksiklikten uzak olan o (Allah) yürüttü. Kulunu
âyetlerimizden bir bölümünü kendisine göste-
relim diye bir gece Mescid-i Haram'dan çevre-
sini kutsal kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren
(Allah) her türlü eksiklikten uzaktır. Şüphesiz O,
her şeyi işiten her şeyi görendir. (İsrâ 17/1).

*“Hakk-ı sübhanellezi esrâ eyâ fahr-ı rüsûl
Binmedi kimse Burak-ı bâd-pânın üstüne”*

bedrüd-dücâ: Karanlık geceyi aydınlatan do-
lunay. Varlık sebebimiz. Sonsuzluğu isteyenlerin
maksadı.

*“Varlığındır maksad-ı Yezdân bu dünyâdan
hemân*

Matlab-ı ehl-i bekâ yâ Hazret-i bedrüd-dücâ”

ve'd-duhâ: Kuşluk vaktine and olsun. Dolunay
gibi olan yüzün, güneşin parlayıp yükselmeye
başladığı kuşluk vakti gibi parlaktır.

*“Zât-ı pâkin zîver-i kevn ü mekân ey nûr-i
nûr*

Bedr-i vechin ma'ni-i tâbân-ı pâk-i ve'd-duhâ”

şefie'l-müznibîn: Günahkârların şefaatchisi. Ba-
ğışlanma ümidi (Hz. Muhammed).

**“Senden özge ümmetin yoktur melâzı bi'l-
umûm**

Ey şefie'l-müznibîn ümmîdimiz senden atâ”

ve's-şems: Güneşe... Yemin olsun güneşe ve
parıltısına (Şems 91/1).

*“Bir ân idi gördüm yüzünü vech-i sebep ne
Ve's-şems okurum âyet-i Kur'ân arasında”*

lâ tahzen: Üzülme. Üzülme Allah bizimle be-
raberdir (Tevbe 9/40). Müşrikler peşlerindey-
ken Hz. Muhammed (SAV) ve Hz. Ebûbekir'in

Sevr dağındaki bir mağaraya sığınmaları, Hz. Ebûbekir'in üzülmeye ve heyecanlanmasına üzerine kalbi Allah tarafından yatıştırılan Hz. Muhammed (SAV) tarafından buyrulur.

“Hitâb-ı pâk-i lâ tabzenle kurbet-yâb-ı hazrettir

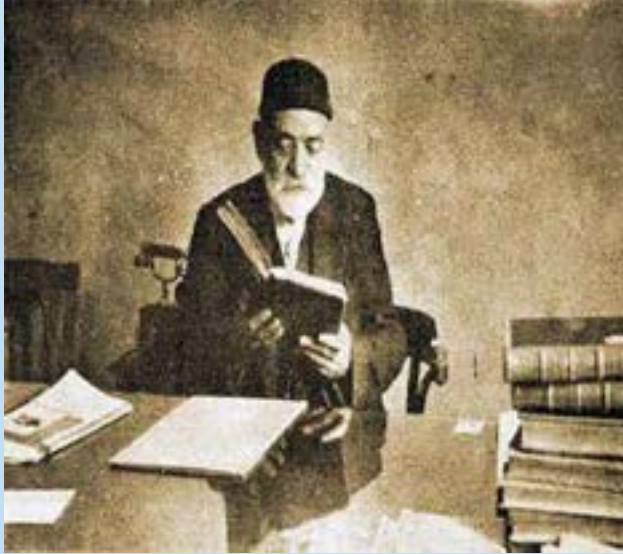
Resûlüm yâr-ı gârı Hazret-i Siddik-i Ekberdir”

şemsü'd-duhâ: Kuşluk vaktinin güneşi. Hz. Hüseyin için yazılan naat. Hz. Muhammed (SAV) maddî ve mânevî insanları aydınlatan olduğu için bu unvanı almıştır.

*“Sen o nûr-ı dîde-i şemsü'd-duhâsın yâ Hüseyin
Şems-i bezm-i hazret-i bedrû'd-dücâsın yâ Hüseyin”*

hâşe li'llah

Kevser: Allah'ı berî kılarız, tövbe yâ Rabbî. / Cennette bir havuz. Peygamberlik, Kur'an, şefaat, ilim, bol nimet, amel, şan, şeref, evlat, eşya, ümmet, ümmetin âlimleri gibi anlamlara gelir.



“Hâşe li'llah ben demem sen teşne-leb mağlûbsun / Sendedir Kevser şifâsı yâ Hüseyin ibn-i Ali”

min ledün: Allah katından. “Rumûz-ı kâ'inâti derc kıldı Mesnevisinde / Okuttu min ledün dersin dil-i âgâh-ı Mevlânâ”

kerremnâ: Üstün kıldık. Kerremnâ benî Âdeme. Biz Âdem oğullarını (öbür yaratıklardan) üstün kıldık.

*“Âdem anar mı bilmekse murâdın beri gel
Göresin debdebe-i mazhar-ı kerremnâyı”*

allemnâ: Öğretmek. Öğretme'nin ne olduğunu bilme. Ve mâ allemnâhuş şi're... (Yâsîn 36/69)

*“Maksadın almak ise ilm-i ledünden bebre
Bilesin tâ ki nedir ma'ni-i allemnâyı”*

fehmemnâ: Anlattık, öğrettik. Fe fehmemnâhâ Süleymân... (Enbiyâ 21/79). Hüsâmeddîn Çelebi Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin, Mesnevî'yi yazmasına vesile olan müridi ve halifesi.

*“Arz-ı şükran ederek lutf-ı Hüsâmeddîn'e
Mesnevî anlatacaktır sana febhemnâyı”*

zeyyennâ: Süsledik. ...kezâlike zeyyennâ li külli ümmetin... (En'âm 6/108).

*“Cümlesi ya'ni mesâhib-i sema'-ı vahdet
Böyle derk etmelidir âyet-i zeyyennâyı”*

âmennâ: İnandık.

*“Mevlevîlik ne imiş Hazret-i Mollâ kim imiş
Öğrenirsin diyerek şüphesiz âmennâyı”*

evresnâ: Vâris. Kezâlike, ve evresnâhâ... (Şuârâ 26/59).

*“Ceddinin feyz u kemâlâtına vâris bi-şek
Şu kitâbı sana tefsîr eder evresnâyı”*

sübhâneke: Seni tenzîh ederim. Kur'an okumaya sübhaneden başladık, diyor.

*“Batn-ı mâhî gibi türbe-i Yûnus pek dik
Biz de sübhânekeden tâlî-i Kur'an olduk”*

bârekallâh: Allah mübârek etsin. Kur'an'da tebârekallâh şeklinde geçmektedir.

*“Bârekallâh zehî türbe-i Burhâneddîn
Sânekallâh zehî secdegeh-i kerrûbîn”*

hakke'l-yakîn: Doğruluğunda şüphe olmayan bilgi.

“Hak ile hakke'l-yakîn vuslatta idi her zamân”

irci'i: Dön. Ey huzura eren nefis! Râzı edici ve râzı edilmiş olarak Rabbine dön... (Fecr 89 / 27-30).

“Oldu sırr-ı pâkine ilhâm-ı emr-i irci'i”

Kaynak

Hasibe Mazıoğlu, Ahmet Remzî Akyürek ve Şiirleri, Sevinç Mat., Ankara 1987.



Giriş

Erken Türk inançlarının bir uygulaması olarak Şamanizm bütün Türk boy ve soylarının geleneğinde vardır. Bu geleneğe bağlı kadim Türkler “Kök Tengri” adlı yaratıcının üstünlüğüne inanmışlardır.

“Şaman” kelimesi etimolojisi

“Şaman” kelimesi etimolojisi Tunguz dillerinden geldiği ve, “öz kontrollü insan” anlamında kullanılmışsa da eski Türkler, “şaman” yerine “kam” kullanmışlardır.

Gyula Nemeth, “Şaman Kelimesinin Kökeni Üzerine (Türkçe-Moğolca Ses Tarihi İçin Birkaç Not)” başlıkla makalesinde konuyu incelemiştir.

Nemeth bu makalesinde bazı ses denkliklerinden bahsetmiş ve daha sonra “Şaman” kelimesi üzerinde değerlendirmeler yapmıştır.

Kam ‘şaman’, Bar R, kamdi- ‘kehanette bulunmak’ Çağ. R. Kamla- ‘iyileştirmek, tedavi etmek Şor. Leb. Koyb., Küer. R. Kamna- ‘şamanlık yapmak’ Alt. Tel. R. Kamda ‘aynı’, kamdat (faktitif şekli) Kum. R. Kamlık ‘şamanlık yapmak, peygamberlik yapmak, kehanette bulunmak, büyüçülük’. “ Çuv. PAAS yum: im-yum ‘iyileştirici sihirli formülleri’ Çuv. NIK. Yumış ‘şaman’, Manç. ZACH, sama, saman ‘şaman; büyüçü, falcı, üfürükçü’; samda- “Şamanı putların ruhları önünde görkemli bir şekilde töreme, mucizeler yaratmaya



davet etmek’; sa- ‘öğretmek, haber almak; anlamak, kavramaké. Tung. GRUBE şama ‘şaman/ Ud. Şaman, saman, /K. Hamàn /?? Tung. GRUBE sa- ‘bilmek”

Nemethe göre çok tartışmalı “şaman” kelimesinin kökeni meselesi kesin şekilde çözülmüş, kelime Türkçe- Moğolcanın en has, en asıl unsuru olarak gösterilmiştir.

Ancak, on yedinci yüzyılın ikinci yarısında Doğu Sibirya’nın Rus (başlıca Kazak) kâşifleri ile bu terimi Tunguz kabileleri arasında duyup kaydedenlerdi.

Böylece, “şaman” kelimesinin kökeninin, “şaman” ya da “saman” olarak bilinen Tunguz dillerinde olduğu gösterilmiştir.

Macar bilim adamı J. Nemeth, soruna doğru bir ruhla saldırdı ve aklı başında bir filolojik yöntemle ustaca çözdü.

Okullu bir fonetikçi olarak, birkaç yıl boyunca Türk ve Moğol dillerinin fonetik tarihi üzerinde başarılı bir şekilde çalıştı ve bu iki dil ailesinde fonetik fenomenlerin çok ilginç karşılıklarını kurdu.

Bahsedilen çalışmada, ilkel Türkçe ilk k’ (damaklaştırılmış k)’nin Tartar k, Çuvaş j, Yakut x (spirant) olarak geliştiği yasasını ilerletmektedir. Moğol ts, ç ve Mançu-Tunguzca s, ş veya ş. Bu

amaçla yedi örnek verir, bunlardan ilki: Türkçe (Uygur ve güney Sibiryaya lehçelerinde) kam veya eski zamanlarda bazı lehçelerde küär, kum (şaman), (kamdi, peygamberlik etmek; kamla, iyileştirmek; kamna, şamanlaştırmak vb. türevleriyle). Čuvaş jum, jumeš (şaman); im-jum (tedavi edici tılsımlar).

Mançu saman, Golde šama, šama, Olča šam, Oročon šama, Ortada Tungus Amur saman, Udsk Tungusu saman ve s'ama, Kondogir ve Wilui Tungus xaman.

Nemeth, çok tartışılan “şaman” kelimesinin kökeninin böylece kesin olarak çözüldüğü ve bunun Türk-Moğol dillerinin eski bir özelliği olduğu sonucuna varır.

Belirlediği fonetik dönüşüm tamamen doğrudur ve Mançu-Tunguzca sam, s'am veya šam gerçekten de Türkçe kam'ın tam fonetik karşılığıdır.

Ancak eski Türklerin yaşam tarzı ve tarihi hakkında değerli bilgiler sunan sekizinci yüzyıla ait Orhun Yazıtları, “kam” bahsetmiyor. Az çok kesin olan bilgilere göre, Türklerin çoğu İslam'a girmeden önce tek bir yaratıcıya inanmışlardır.

Yaratıcılarına “Çalap”, “Ogan”, “Bayat” ve “Ülgen” gibi çeşitli isimler verdiler ve bunları yaratıcının öne çıkarmak istedikleri özelliklerine göre kullandılar. Bu kelimeler, İslam'a girdikten sonra bile Tanrı'ya atıfta bulunmak için kullanıldı. “Çalap” yaratıcı ve merhametli, “Ogan” güçlü, “Bayat” bol ve zengin “Ülgen” büyüklük anlamına gelir.

Eski Türkler, yaratıcının iradesinin üstünlüğüne inanırlardı. Ayrıca kadere inandılar ve olan her şeyi Yaradan'ın isteği olduğu için kabul ettiler.

Bu yaratıcıya Kök Tangri (Gök Tanrısı) adını verdiler. Eski Türkçede “kök” (gökyüzü) zafer anlamına da gelirdi. Mavi renk egemen hanedanın rengiydi. “tanyeri” (şafak) kelimesi daha sonra “Tengri” (Tanrı) şeklini almıştır.

Şafak, bu Türk halkının tanrısı değil, İslam'daki kibleye benzer bir şeydi. Güneşin doğuşu her gün Tanrı'nın bir lütfü olarak görülüyordu. Orhun

Yazıtlarında, “Üstte mavi gök, yerde kara toprak yaratıldığında, ortada insan yaratılmıştır” denilerek, bunların hepsinin yaratık olduğu ve tek bir yaratıcının var olduğu anlatıldı.

“Şaman” kelimesinin kapsamı

Şaman, doğüstü güçlerle iletişim kurma yeteneğine sahip bir kişidir. Şamanlar, çerçeve davulu çalarken dua etmek gibi kendi yöntemleriyle kendilerini trans halinde kendilerinden geçerbler.

Özel kıyafetler, davul veya diğer belirli enstrümanları kullanırlar, dans ederler ve sıradan insanların göremediği veya duyamadığı ruhlarla özellikle erk (güç) hayvanlarıyla ilişki kurarlar.

Şamanların duaları genellikle anlamsız ama büyümlü sözler içeren bir şiir biçimindedir.

Geleceği tahmin edebilir. Kötü ruhlarla mücadeleye girerek insanları iyileştirirler ve manevi dünyada olup bitenler hakkında konuşabilirler.

Şamanların yetenekleri genellikle kalıtım yoluyla geçtiği söylene de ruhların seçimiyle gerçekleştiğini söyleyebiliriz.

Şamanizm

Şamanizm bir din değildir, doğüstü güçler sistemidir. Şamanizmin figürlerdi her dinde görülebilir.

Şamanizm, bitkilerin, hayvanların, kayaların ve diğer canlıların ve nesnelerin manevi bir öze sahip olduğu inancı olan animizmde sıklıkla bulunan bir teknik ve uygulamadır.

Spesifik güçlere sahip olan kişilerin söz ve jestler yoluyla doğayı etkilediğine inanılır ve bu söz ve jestler ne istendiği ile ilgilidir. Örneğin, bir hastalığı iyileştirmek için bir şaman hastalığı yok etmek için sembolik jestler yapar.

Şamanların Bilgi Kaynağı: Erk (Güç) Hayvanları ve Ongun

Şamanlar kendi güçlerinin hayvanların, bitkilerin, güneşin, evrenin temel enerjilerini güçleri olduğuna inanmışlardır. Ongun, bir kabilenin, klanın, ailenin veya bireyin bir ruh varlığı, kutsal nesnesi veya sembolüdür.

Şamanlar yeryüzü bahçesinde varsaydıkları güçlerini ve bilgilerini başka insanları hastalık ve ölümden kurtarmak, günlük yaşamda güç sağlamak, dost yaratıklarla konuşmak ve tabiatın bütünüyle uyum içinde neşeli bir varoluşu yaşamak için elde etmektedirler.

Tabiatta hayvanlar belirli kişisel özellikleriyle birer birer ayırt edilmiş varlıklardır. Çakal, öykülerde “yaramaz davranışlarıyla”; tilki “kurnazlıkla” diğerlerinden ayırt edilmişlerdir.

Şaman ya da şamanik eğitimi olan birisi hayvanlarla konuşabilme yeteneği kazanabilir. Şaman inancında bir hayvan sizinle konuşuyorsa, bu o hayvanın sizin koruyucu ruhunuz olduğunun kanıtı sayılır. Her insanın yaşamı boyunca kendisine eşlik edecek ve rehber olarak hareket edecek bir hayvanla bağlantısını da ifade eder.

Ruh rehberleri ve/veya güç hayvanları olarak da adlandırılan farklı hayvan rehberleri, gittiğimiz yöne ve yolculuğumuz boyunca tamamlanması gereken görevlere bağlı olarak hayatımıza girer ve çıkar. Bu kabilenin inançları, bir ongun hayvanının hem fiziksel hem de ruhsal dünyada yaşam boyu sizinle birlikte olduğunu açıklar.

İnsanlar yaşamları boyunca farklı hayvan rehberleriyle özdeşleşebilseler de, ana koruyucu ruh olarak hareket eden bu tek ongun hayvandır. Bu tek hayvanla, ya hayvana ilgi, özellikler, rüyalar veya diğer etkileşimler yoluyla bir bağlantı paylaşılır.

Bu Hayvan Rehberi, bireye onunla “iletişim kurduğunda”, saygı ve güvenini ileterek güç ve bilgelik sunar. Bu, mutlaka bu hayvana gerçekten dokunduğu veya onunla zaman geçirdiği anlamına gelmez, dahası, onun derslerini öğrenmeye açıktırlar.

Bazıları için ongun hayvanlarının ne olduğunu bilmek neredeyse doğuştan gelen bir süreçtir. Sanki her zaman biliyorlarmış gibi, açıklanamaz bir şekilde hayvana çekilirler ya da hayvanın enerjisine karşı özel bir hisleri vardır.

Diğerleri için, hayvan totemlerinin ne olduğunu nasıl anlatacaklarını merak ediyorlar.

Hayvan toteminizin ne olduğunu merak ediyorsanız kendinize sormanız gereken bazı sorular:

Nedenini açıklayamadığınız bir hayvana ya da diğerine çekildiğinizi hiç hissettiniz mi? Bu, kuşlar ve böcekler de dâhil olmak üzere herhangi bir canlı türü olabilir.

Hayatınızda sürekli olarak belirli bir hayvan türü ortaya çıkıyor mu? Bu mutlaka fiziksel bir görünüm olmak zorunda değildir, aynı hayvanın tekrar tekrar resmedildiği kart ve mektupları almak, belirli bir hayvanın açıklanamayan rüyalarını, televizyon izlemek ve aynı hayvanı özellikli görmek gibi başka şekillerde temsil edilebilir. tekrar tekrar, ya da aslında hayvanın ortaya çıkması.

Hayvanat bahçesine, parka, vahşi yaşam alanına veya ormana gittiğinizde en çok neyi görmek ilginizi çeker?

Son derece korkutucu veya ilgi çekici bulduğunuz hayvanlar var mı?

Doğadayken sık sık gördüğünüz belirli bir hayvan var mı?

Hiç bir hayvan tarafından ısırıldınız veya saldırıya uğradınız mı?

Hiç belirli bir hayvanla ilgili tekrar eden bir rüya gördünüz mü veya çocukluğunuzdan asla unutmadığınız bir rüya gördünüz mü?

Belirli bir hayvanın heykelciklerine veya resimlerine ilgi duyuyor musunuz?

Hâlâ daha fazla yardıma ihtiyacınız varsa, herhangi bir şey olup olmadığını görmek için Evrenden bir rüya veya vizyon isteyin.


Ayrıca hayvandan kendisini size göstermesini ve bütün kaynaklardan – televizyon, kitap, reklam panoları – görmeye başladığınız şeye dikkat etmesini isteyin, onun gerçek hayvan olması gerekmez. Bir hayvan sık sık görünmeye başlar mı?


Ongun, bu hayvanı temsil eden bir semboldür. Bu, herhangi bir sayıda öge olabilir - bir arma, bir direk, bir amblem, küçük bir heykelcik ve oymalı veya boyalı taş veya hayvan rehberinizi tasvir eden herhangi bir şey.

























Erk (Güç) Hayvanları

Hayvanın adı	Şekli	Anlam
Timsah		Annelik, intikam odaklı, çabukluk, saldırganlık, gizlilik, verimlilik, temel hayatta kalma içgüdüleri. Duygularınızın doğru/uygun şekilde
Karınca		gösterilmesini sağlamak. Grup odaklı, kararlı, sabırlı, aktif, amaçlı, birlik içinde, özverili ve çalışkan.
karıncayiyen		Uyuşukluk, merak, gürültü, belanın kokusunu alma yeteneği, çözümler aramak, kayıp olanı bulmak.
Antilop		Aktif, çevik, ürkek, keskin görüşlü, hayatta kalma, fedakarlık yapmaya istekli, zihinsel berraklık, sezgisel, koruyucu.
Armadillo		Güvenlik, topraklanmış, saldırıya duyarlılık, güçlü sınırlar, güvenen, münzevi, tarafsız, barışçıl.
Porsuk		Cesaret, saldırgan, şifacı, başkalarıyla ilgili sorunlar, enerji kanalı, kararlı, odaklanmış, kendinden emin.
yarasa		Yeniden doğuş, uzun ömür, gizlilik, inisiyasyon, iyi dinleyici.
ayı		Çalışkan, içgüdüsel, iyileştirici, güç, egemenlik, dünyanın koruyucusu, izleyici, cesaret, irade gücü, kendini koruma, iç gözlem ve büyük güç.
Kunduz		Kararlı, iradeli, yapıcı, gözetmen, hayalperest, koruyucu, yapıcı, hareket, bilinçaltı.
bal arısı		Organize, endüstriyel, üretken, bilge, topluluk, kutlama, doğurganlık, tatlılık, savunuculuk, takıntılı doğa ve hayattan hoşlanır.
domuz		Çok güçlü bir totcm - refah, manevi güç, organize, dengeli rahatlık ve aktivite, korkusuz.

bufalo		Kutsallık, yaşam, büyük güç, bolluk, şükran, tutarlılık, bereket, istikrar.
Boğa		Geçmişe dair içgörü, doğurganlık, ham ifade, şeylere acele etme, güven, güç, tedarik.
Kelebek		Metamorfoz, dönüşüm, denge, zarafet, değişimi kabul etme yeteneği, hafiflik, ruh, kırılabilirlik.
Deve		Hayatta kalma, dayanıklılık, itaat, asalet, olumlu, başarı, uyum, ölçülülük, alçakgönüllülük.
karibu		Gezgin, hareketlilik, göçebe olmayı tercih etme, zorluklara uyum sağlama, duyarlılık, rehberlik, kefalet.
Kedi		Vesayet, ayrılma, duygusalılık, gizem, büyü, bağımsızlık, kurnazlık, tetikte.
çita		Çabukluk, içgörü, odaklanma, kardeşlik, özgüven, hızlanma, anlaşılmazlık.
Puma		Liderlik, sadakat, cesaret, sorumluluk alma, öngörü, tehlikeyi sezme, farkındalık.
İnek		Ev sevgisi, topluluk, memnuniyet, neşe, rahat, sabır, toprak, doğurganlık.
Çakal		Düzenbaz, zeka, gizlilik, bilgelik ve budalalık, kurnazlık, masumiyet, beceri.
Kobra		Hızlı ve kararlı, yaşam ve ölümün gücü, dönüşüm, enerji, sonsuzluğa bağlı.
Yengeç		İyi şanslar, yana doğru hareket eder, anlayışlı, alışılmadık dışında, rahat, döngüler.
Leylek		Yalnızlık, adalet, uzun ömür, bağımsız, zeki, uyanık,

karga		Büyülü, şekil değiştirme, değişim, yaratıcılık, ruhsal güç, zayıflık, enerji, daha yüksek bakış açısı.	Balık		Zarif, kurnazlık, açık fikirli, fikrini değiştirmek için hızlı, doğurganlık, iyi şanslar, mutluluk.
Geyik		Şefkat, barış, entelektüel, nazik, şefkatli, nazik, incelik, zarafet, kadınlık, nezaket, masumiyet ve macera satıcısı.	Flamingo		Kalp şifa, psişik, insan kişi, çapkın, renkli, açık, illüzyon gücü.
Köpek		Asil, sadık, sadık, öğretim, koruma, rehberlik, itaat, duygusal algı.	Tilki		Kurnazlık, çeviklik, kıvrak zeka, diplomasi, vahşilik, kamuflajın kadını büyü, şekil değiştirme ve görünmezlik.
Yunus		Nazik, kurtuluş, bilgelik, mutluluk, oyunculuk, sağduyulu, derin duygulara sahip ve mutlu.	Kurbağa		Su, arınma, yeniden doğuş, duyarlılık, tıp, saklı güzellik, barış, uyum, metamorfoz.
Güvercin		Dünyalar arası iletişim, ruh elçisi, barış, nezaket, sevgi.	ceylan		Farkındalık, hız, zarafet, şevk, hafiflik, kırılabilirliğin üstesinden gelir, uyanıktır.
Ejderha		Uzun ömür, zenginlik, refah, sonsuzluk, bilgelik, güç, ateşli, efsanevi.	Zürafa		Akil, sezgi, ulaşılmaz elde etmek, geleceği, zarafeti, zekayı, güzelliği görür.
Yusufçuk		Uçarı ve kaygısız, güçlü hayal gücü, daha yüksek özlemler, hafiflik, neşe, dönüşüm.	Keçi		Sağlam ayak, inat, bağımsızlık, çalışkanlık, o anda, uzak durma, erkeklik, sağlamlık.
Ördek		Su enerjisi, görücülerin yardımcısı, sevecen, toplum odaklı, duyguları açıkça görebilir/başa çıkabilir	Kaz		Kendini talep eden, güvenilir, ihtiyatlı, katı, uyanık, ebeveynlik, üretken, ekip çalışması, arkadaşlık.
Kartal		İlahi ruh, fedakarlık, yaratıcıyla bağlantı, zeka, yenilenme, cesaret, ruhun aydınlanması,	Şahin		Haberci, sezgi, zafer, şifa, asalet, hatırlama, temizlik, vizyon gücü ve vesayet.
Fil		Güç, güç, sevgi, sadakat, telif, bilgelik, güvenilirlik, tarih duygusu, gurur.	balıkçıl/ak balıkçıl		Agresif, kendi kaderini tayin eden, kendine güvenen, çok görevli, dengeli, sakin, hazır, bağımsız.
geyik		Güç, çeviklik, gurur, görkemli, bağımsızlık, arınma, asalet, şevcetli.			
Şahin		Yeni başlangıçlar, macera, tutkulu, liderlik, yükselme, vesayet, üstünlük, kehanet.			

Şahin		Haberci, sezgi, zafer, şifa, asalet, hatırlama, temizlik, vizyon gücü ve vesayet.	Mirket Firavun Faresi		Topluluk, kesin vizyon, iyi sınırlar, canlı, cesur, sezgi, kalp enerjisi.
balıkçıl/ak balıkçıl		Agresif, kendi kaderini tayin eden, kendine güvencen, çok görevli, dengeli, sakin, hazır, bağımsız.	köstebek		Duyarlılık, rehberlik, arama, gelişmiş duyular, yeraltı dünyası, gizli hazine, kazıcı.
su aygırı		Güç, yaratma, hayal gücü, şifa, doğum, anne öfkesi, aileyi koruma, duygu derinliği.	firavun faresi		İyi sınırlar, iyi savunma, cesaret, temizlik, yürekten, asi, dürtüsel, otantik.
At		Özgürlük, dayanıklılık, hareketlilik, toprak, seyahat, güç, özgürlük, zarafet, asalet.	Maymun		Çevreyi değiştirme yeteneği, sağlık, başarı, aydınlık ve karanlık, iletişim, sürat, enerji.
sinck kuşu		Haberci, zamansızlık, şifa, savaşçı, enerji, canlılık, sonsuzluk, şefkat, oyunculuk.	geyik		Dikbaşı, uzun ömür, sebat, bilgelik, özsaygı, ilkel dişil enerji.
Jaguar		Kaos, şekil değiştiren, saldırganlık, güç, güven, tezahür, nefes.	Fare		Masumiyet, dikkatli inceleme, düzen, organizatör, ayrıntılara dikkat, temelli, son derece bilinçli, cüret.
kanguru		İleri, denge, yaratıcı, dayanıklılık, tehlikeden kaçan, besleyici, cömert.	Ahtapot		Zeka, kamufraj, gece.
Aslan		Aile, güç, enerji, cesaret, koruyucu, koruyucu, gaddarlık, otorite.	Opossum		Akıllı, zeki, mantıklı, temelli, grup odaklı, doğru aldatmaca kullanımı, stratejik, şaşırtıcı.
Kertenkele		Koruma, vizyon, kendini koruma, gizli savunma, kurnazlık, çeşitlilik.	Devekuşu		Topraklanmış, pratik, kaçınılmaz, manevi hakikat, inkar, hakikat ve adaleti anlar.
lama		Başkalarını rahatlatan, güvenli, sönümlü, güç, uyum, sıkı çalışma, merak.	Su samuru		Oyuncu, arkadaş canlısı, dinamik, neşe, yardımseverlik, paylaşım, genç sevgisi, şüpheden uzak duyarlılık.
Vaşak (Karakulak)		Sırların bekçisi, koruyucu, dinleyici, rehber, farkında, sezgisel, alınlımsız.	Baykuş		Bilgelik, aldatma, sezgi, içgörü, haberci, gizem, özgürlük, sırlar, gizlilik, vizyon.
			Öküz		Fedakarlık, iffet, inanç, alçakgönüllülük, kendini inkar, dayanıklı, güçlü, büyülü

panter		Koruma, gizli duygular, iç gözlem, dikkat, dikkatli kararlar, çok boyutlu, karanlık ve aydınlık.	Koç		Stoacı, duyarlı, azimli, meraklı, hayal gücü kuvvetli, yeni başlangıçlar, değişim, yaşam gücü.
Papağan		İletişim, güzellik, bilgelik rehberi, alay, dil, kehanet, ayrıntı, vaat.	Fare		Doğurganlık, gizlilik, çöpçülük, zeka, lüks, zeki, zenginlik, başarı, sürüşten hoşlanır.
tavuskuşu		Ölümsüzlük, haysiyet, özgüven, özsaygı, bilgi, incelik, güzellik, cinsellik, gurur.	kuzgun		Büyülü, içe dönük, kendini gerçekleştiren, cesur, dönüştürücü, haberci, psişik, kehanet.
Pelikan		Dirençli, bencil olmayan, yükselen, dostluk, sorumlu, güvenlik, dostluk, ödül.	Gergedan		Bilgelik, yalnız, anlayışlı, sağlam, iyi muhakeme, paradoks, dayanıklılık, özgürlük, uzun ömür.
Penguen		Öz disiplin, düzen, amaç, toplum bilinci, zarafet, özgüven, manevi.	Koridor Kuşu		Zihinsel çeviklik, hız, fırsatçı, çoklu görev, enerji, meşgul, başarı.
Kirpi		Masumiyet, arkadaşlık, güven, meraklı, hayal gücü, iyi huylu, karışmama.	Horoz		Sebat, dürüstlük, güç, gösterişli, yukarı doğru uzanan, istekli, kendini beğenmiş, tetikte.
Çayırköpeği		Çabukluk, çalışkan, yapıcı, hazırlıklı, ortak hedefler, geri çekilme, aile, kazıcı	Somon		Gururlu, yoğun, kendinden emin, bilgelik, ilham, akıntıya karşı yüzebilir, yeniden doğuş, kararlı, manevi arzu
Puma		Başka dünyalara yolculuklarda yol arkadaşı, zarafet, sessiz güç	Akrep		Dönüştürücü, güçlü, ilham verici, kaotik, tutkulu, değişmiş algı, ölüm ve yeniden doğuş, baştan çıkarma.
Bıldırcın		Grup çalışması, takım oyunu, uyum ve grup toleransı yaratıcısı, koruyuculuk (özellikle çocuklara karşı)	Martı		Çok yönlülük, gürültülü, kolay giden doğa, yaratıcılık, tembellik, becerikli, fırsatçı, özgürlük
Tavşan		Doğurganlık, artistik, hareketli, aşırı uyanık, neşeli, kendi aklıyla yaşar, korkunun içinden geçer.	Denizati		Güven ve zarafet
Rakun		Merak, kılık değiştirme, kaşif, sır, gece görüşü, temizlik, el becerisi, arayıcı.	Mühür		Aşk, özlem, ikilem, aktif hayal gücü, yaratıcılık, değişim sırasında koruma, hayalperest, iyi şanslar
Koç		Stoacı, duyarlı, azimli, meraklı, hayal gücü kuvvetli, yeni başlangıçlar, değişim, yaşam gücü.	Köpek balığı		Hüner, sürekli hareket, avcı, hayatta kalma, uyarı işaretleri, işkolik, kurtarıcı, koruyucu, üstünlük.

Kokarca		İtibar, varlık, güç, saygı ister, şehvetli, istikrarlı, pasifizm, zaman ayırma.
Salyangoz		Koruyucu, farkında, yalnız, hassas doğa, androjenlik, şifa, duyarlılık, zaman ve döngüler.
Yılan		Dürtüsel, ilkel enerji, kurnazlık, yeniden doğuş, dönüşüm, inisiyasyon ve bilgelik.
Örümcek		Denge, bilgelik, yaratıcılık, iletişim, networker, döngüsel, kurnazlık, kader, koruma
Sincap		Planlayıcı, toplayıcı, hazırlıklı olma, farkındalık, girişken, oyuncu, enerji, sağduyulu, becerikli.
geyik		Ormanın efendisi, yenilenmenin erkeksi gücü, işaretler.
Kuş		Zarafet, denge ve masumiyet, ruh, aşk, güzellik, zarafet, dönüşüm, hayaller.
kaplan		Güç, yiğitlik, güç, enerji, bağlılık, düşünceli, asil, aydınlatılmış, tahmin edilemez.
Karakurbağası		İçsel güç, şans, kendi kendini muayene etme.
Kaplumbağa		Besleyici, utangaç, koruyucu, sabır, güç, masumiyet, dayanıklılık, uzun ömür.
tek boynuzlu at		Saflık, masumiyet, hayalperest, kişisel güç, nazik, ruhsal vizyon, diğer alemler, inanç, şifa.
gelincik		Güç, enerji, yaratıcılık, gizlilik, vahşi, vahşi, agresif, emredici.
Balina		Bilgelik, sağlayıcı, zeka, nezaket, daha derin farkındalık, besleyici, yönlendirici, iletişim.
Kurt		Sadakat, azim, başarı, sezgi, ruh, özgürlük iştahı, yalnız olabilir.

Ağaçkakan		Duyarlı, koruyucu, bağlılık, kehanet, ilerleme, kararlılık, denge, iletişim.
Zebra		Netlik, hareket, bireysellik, denge, illüzyon, içgüdü, özgür, vahşi, komünal, eğlenceli, sosyal.

Sonuç

Gyula Nemeth, “Şaman Kelimesinin Kökeni Üzerine (Türkçe-Moğolca Ses Tarihi İçin Birkaç Not)” başlıkla makalesi “şaman” kelimesi ile ilgili müphem konulara son nokta koyarak kelimenin Türkçe ve Moğol asıllı olduğu ispatlandıktan sonra özellikle Mircea Eliade’nin (1951/1964) ufuk açıcı klasik eserinden sonra sorgulamalar ve şüpheler yerini şamanistik uygulamalara bıraktı.

Şamanizm kavramının kültürler arası olduğu ve bunların sadece Sibiryaya ve Avrasya uygulamaları olmadığına, dünyanın dört bir yanındaki kültürlerde bulunduğu işaret etti.

Eliade, şamanizmin özünü, topluluk adına ruh dünyası ile etkileşimde vecd tekniklerinin kullanımını içermesi olarak özetledi ve şifa ve kehanet içeren faaliyetleri vurguladı. Şaman dans ve ritüel leri ile ilgili yapılan canlandırmalar ilgi çekti.

Şamanlar dünyanın dört bir yanında davul çalar, şarkı söylerken ve heyecanla dans ederken ruhlarla savaştığını anlatırken güçlü duygusal deneyimler uyandırdı.

Sonunda, şaman bitkin bir halde, ruhlarla iletişim kurduğu ve onların işbirliğini elde etmeye çalıştığı vecd durumu dözlemlendi ve denendi.

Eliade şamanizmin temel bir yönünün vecd ve büyü uçurum içerdiğini vurguladı. Özellikle davul çalma, şarkı söyleme, dans etme ve birçok kültürde psikoaktif maddelerin kullanımı gibi birçok yöntemle uygulandığı ortaya çıktı.

Şamanların ayrıca tipik olarak açlık ve su yoksunluğu, aşırı sıcaklıklara maruz kalarak bu tür transa girdikleri gözlemlendi.

Şaman deneyimlerini geliştirmek için kapsamlı egzersiz, acı verici egzersiz, bekarlık, uyku yoksun-

luđu, rüya kuluçka ve sosyal izolasyon gibi hususlar da denendi..

Şamanın vecd hali, bir ruh uçuşu, “ruhunun bedenini terk edip göğe yükseldiğine veya yeraltı dünyasına indiğine inanılan bir trans” olarak karakterize edildi. Bu klasik şamanik uçuş, uygulayıcının bazı yönlerinin fizikî bedenden ayrılmasını, astral dünyaya girmesini ve ruhsal varlıklarla etkileşime girmesini içeren çeşitli biçimler içerdiği görüldü.

Şamanın uçuşu, bedensel formda veya dönüştürülmüş hayvanlar veya ruh müttefikleri kılığında deneyimlendi

Şamanik uygulamalar ayrıya, yeraltı dünyasına yolculukları, hayvanlara dönüşümü içeriyordu. Şamanlar kendi poseidolarını yani ruhlarını başka varlıklara asla teslim etmeyen ancak onların hayvanların ruhlarını kullanabildikleri tecrübe edildi.

Şamanlar hayvan ruhlarını kontrol edebildikleri, onlardan öğrendikleri ve şamanın başarısında ruh müttefiklerinin katkısı olduğu görüldü.

Şamanın başlıca rollarının: Ruh dünyasına giriş, kehanet, durugörü, grup üyeleri hakkında bilgi edinme, avlanma, şifa, kayıp ruhların kurtarılması, ölümlerin ruhlarıyla iletişim, ölümlerin ruhlarına eşlik etme ve şamanın birçok faaliyetinin anahtarıydı. Şamanların becerileri arasında ruhlara ve büyücülere karşı korunma da yer aldığı anlaşıldı.

Şamanın ruh dünyasına girişi, genellikle yedi veya dokuz seviyeyi içeren daha fazla alt bölüme tabi olan alt, orta ve üst dünyalara üçlü bir bölünme ile çok katmanlı bir evren olduğu görüldü.

Bu dünyalar arasında hareket, bir axis mundi'ye, bir “merdiven”e, “deliğe” veya “ağaca” erişmeyi içeriyordu.

Genellikle Kozmik Ağaç, Kutsal Ağaç veya Kutsal Dağ olarak kavramsallaştırılan bu eksen, şamanın dünyalar arası hareketleri için bir ortam shazırladığı gözlemlendi.

Aynı zamanda şamanik faaliyetlerin sağlıklı olduğu görüldü. Şamanın ritüelleri, “yaşamı, sağlığı, doğurganlığı, ışık dünyasını, ölüme, hastalıklara, kısırlığa, felakete ve karanlık dünyasına karşı”

savunarak toplumun psişik savunmasında önemli bir rol oynadığı tespit edildi.

Hastalık nedenlerinin başka ruhların saldırganlığından veya diğer şamanlar tarafından kaynaklandığı bildirildi.

İnsan sağlığın hayaletlerin ve ruhların eylemlerinden veya diğer şamanların, büyücülerin veya cadıların kötü niyetli eylemlerinden etkilendiği durumlarda, hastalığın diğer önde gelen nedenlerinin ruh saldırganlığı ve büyücülüğü içerdiği de görüldü.

Şamanik ritüellerin tipik olarak, bu tür kötü ruhları ortadan kaldırmak ve hastanın ruhunu kurtarmak için ruhlara mücadeleleri de içerdiği gözlemlendi.

Çeşitli sosyo- ve psikoterapötik işlevlere sahip ruh odaklı ritüellere ek olarak, şamanın iyileştirme törenleri aynı zamanda fizikî tıbbı da içeriyordu - yaraların temizlenmesi, nesnelere çıkarılması ve bitkisel ilaçların kullanımını gibi...

Şamanik evren, insan yaşamının bütün yönleri üzerinde etkileri olan ruh varlıklarına olan bir inanca, animizme dayanır.

Aliade'nin tanımından sonra: Şamanların güçleri için bağımlı oldukları hayvanların yanı sıra, doğal güçlerden de yararlandıkları görüldü.

Şamanların eğitiminde hayvan ruhlarının merkezi öneme sahip olduğu görüldü. Şamanın, dönüştüğü hayvan kılığında görevleri yerine getirdiği gözlemlendi.

Şamanlar en tipik olarak erkeklerdi, ancak çoğu kültürde kadınlar, yaşamın üreme öncesi ve sonrası dönemlerinde de şaman olarak görev aldığı görüldü..

Genellikle ruhların neden olduğu uzun süreli bir hastalık veya delilik döneminde kendini gösteren belirtilerle birlikte, ruhların kendilerinin şamanları seçtiği kabul edildi.

Kişisel ölüm deneyimlerinin şamanı güçlendiren yeniden doğuşu temsil ettiği görüldü.

En önemli gelişme ruh hayvanlarının varlığı ve öneminin kabul edilmesi oldu.



Fotoğraf.. Meral Yücel

Sonbaharları Talas'ın sokaklarından şöyle bir geçsem içime garip bir hüznün çöker.

Solgun yapraklar bana hep o eski mevsimleri hatırlatır.

Göçmen kuşlar ufukların ardında çoktan kaybolmuştur.

Günün her vakti günbatımı gibidir.

Bir gurbet türküsü söyler gibidir rüzgarlar.

Bir şeyler ararım bu sokakların deruni sükutunda.

Ağaçlar evladını uzaklara yolculayan annedir sanki.

Boyunları büküktür.

Bahar ıraktır.

O rengarenk bahçelerin, çiçekli hayatların üstüne bir şal olup örtülmüştür güz.

Kapılar kapalıdır.

Pencereler perdelerin koyu gölgesine sığınmıştır .

Çok iyi hatırlarım o geçmiş yaz günlerini.

Akan suları, düğünleri, akşam semahlarını, yıldız çiçeklerinin tebessümlerini, çocuk seslerini, şen kahkahaları.

Ovada uzanan Kayseri'ye kurumlanarak bakan, yonu taşlı, çörtenli, zarif Talas evlerini unutmak mümkün mü?

Hele pencerelerin önünde gülümseyen sandalları, sardunyalı.

Kemerli taş çeşmelerden buz gibi Erciyes suyunu kana kana içmeyi o kadar özledim ki..

Şehirler ve beldeler de insana benzerler. Sadece ömürleri biraz daha uzundur.

Onların da hafızaları vardır, onların da sevdaları, hüznüleri. Onlar da efkârlanırlar.

Onlar da ağlar.

Ömrümün güz günleridir bu günler.

Biraz düşen yaprak, biraz kuruyan çeşme, biraz da kapanmış kapıyım.

Bu sessiz sokaklarla konuşurum kalb kalbe.

Duvarlara sinmiş eski sesleri ararım.

Kaba boydan bir türkü çıkırmak isterim.

Boğazımda bir şeyler düğümleir. Susarım.



Sözlükler, en genel tanımıyla, bir dilin söz varlığını belli bir düzen içinde ortaya koyan eserlerdir.

Yazılış amacına göre ve ele alınan söz varlığının niteliğine göre çeşitli sözlük türleri vardır: Genel sözlükler, lehçebilim sözlükleri, tarihsel sözlükler, köken bilgisi sözlükleri, argo sözlükleri, ağız sözlükleri vb. Arapgir Yöresi Söz Varlığı adlı çalışma bir “Ağız Sözlüğü” çalışmasıdır.

Ağız Sözlükleri belli bir yörede, ses, şekil ve anlam yönünden ölçünlü dilden farklılık gösteren kelimeleri tespit etmeyi ve bu kelimeleri dilin söz varlığına kazandırmayı amaçlar.

Türkiye’de bu tür sözlüklerin en önemli örneği Derleme Sözlüğü’dür. 11 ciltlik bu eserde, Türkiye Türkçesi ağızlarında yer alan kelimeler derlenmiştir.

Son zamanlarda Türkiye Türkçesi ağızlarının söz varlığı ile ilgili önemli çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan, **Prof. Dr. Ahmet BURAN ve Yrd. Doç. Dr. Nadir İlhan** tarafından hazırlanan “Elazığ Yö-

resi Söz Varlığı” adlı çalışma, hazırlanışı ve yöntemi bakımından eserin hazırlanmasında örnek alınmıştır.

Eserin hazırlanmasındaki temel gaye, sözlü olarak yaşayan, ancak gün geçtikçe unutulma tehlikesi ile karşı karşıya kalan kelimelerin kayıt altına alınmasıdır.

Sözlükte toplam 3041 madde başı kelime bulunmaktadır.

Bu kelimelerden bir kısmı mahallidir; bir kısmı ise mahalli söyleyiş farklılıklarıyla oluşmuştur.

Arapgir ve Yöresi ile ilgili yazılı kaynaklar sınırlıdır.

Bundan dolayı sözlükte yer alan kelimeler tespit edilirken çoğunlukla sözlü kaynaklara müracaat edilmiştir.

Sözlükte, madde başı kelimeler alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir.

Kelimeler kökenleri, herhangi bir yazılı kaynaktan alınmışsa alındığı yazılı kaynağı ile birlikte gösterilmiştir.